

Izjava maršala Josipa Broza - Tita pred odhodom iz Moskve

Moskva, 11. junija. Tass poroča: Maršal Josip Broz - Tita je pred odhodom jugoslovanske delegacije s centralnega letališča v Moskvi podal pred mikrofonom naslednjo izjavo:

»Jaz in moji sodelavci iz vladne delegacije odhajamo pod globokim vtisom vsega tega, kar smo tukaj v Moskvi videli in doživeli.

Vseposvobod so nas pričakovali in sprejeli z iskrenim čustvom ljubezni in pozornosti. Vseposvobod smo našli na pravo čustvo prijateljstva in ljubezni napram novi Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Zelo smo ganjeni in srečni, da sta sovjetska vlada, zlasti pa veliki Stalin, v celoti razumela naše težave pri obnovi dežele ter da sta nam šla na roko glede vseh vprašanj. Sporazumi, ki smo jih tukaj sklenili s sovjetsko vlado, so zelo velikega pomena za Jugoslavijo pri njenih naporih za obnovo porušene domovine. Vse to priča, da imajo narodi Jugoslavije v Sovjetski zvezi najiskrenejšega prijatelja in zaščitnika.

V imenu vse delegacije, v svojem imenu in v imenu narodov Jugoslavije se za vse to zahvaljujem sovjetski vladi

in velikemu prijatelju Jugoslavije generalisimu Stalinu.

Naj živi neporušljivo prijateljstvo

Brzobjavka maršala Tita predsedniku ministrskega sveta ZSSR Stalinu pred odhodom iz Moskve

Moskva, 11. junija. Tass poroča: Predsednik ministrskega sveta FLRJ je pred odhodom jugoslovanske delegacije iz Moskve poslal predsedniku ministrskega sveta ZSSR Stalinu naslednjo brzobjavko:

»Visoko spoštovani g. predsednik! Ko zapuščam vašo deželo, čutim ču-

Brzobjavka maršala Tita Vjačeslavu Molotovu

Moskva, 11. junija. Tass poroča: Predsednik ministrskega sveta FLRJ je pred odhodom jugoslovanske delegacije iz Moskve poslal namestniku predsednika ministrskega sveta ZSSR in ministru za zunanje zadeve ZSSR Vjačeslavu Molotovu naslednjo brzobjavko:

»Visoko spoštovani g. minister! Ko zapuščam vašo herojsko deželo, Vam pošiljam svoj prisrčen pozdrav in izraze globoke zahvale za vaš topli

med Sovjetsko zvezo in Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo!

Naj živi veliki Stalin!

stva zadovoljstva in hvaležnosti do vlade Sovjetske zveze, ki je s svojo modro politiko utrdila bratsko prijateljstvo naših narodov. Prepričan sem, da se bo sodelovanje med našimi narodi vedno bolj poglobljalo in utrjevalo.

Predsednik ministrskega sveta FLRJ — Tita.

Predsednik Boris Kidrič se je vrnil iz Sovjetske zveze. — Izjava maršala Tita pred odhodom iz Moskve. — Zasliševanje Draže Mihajloviča.

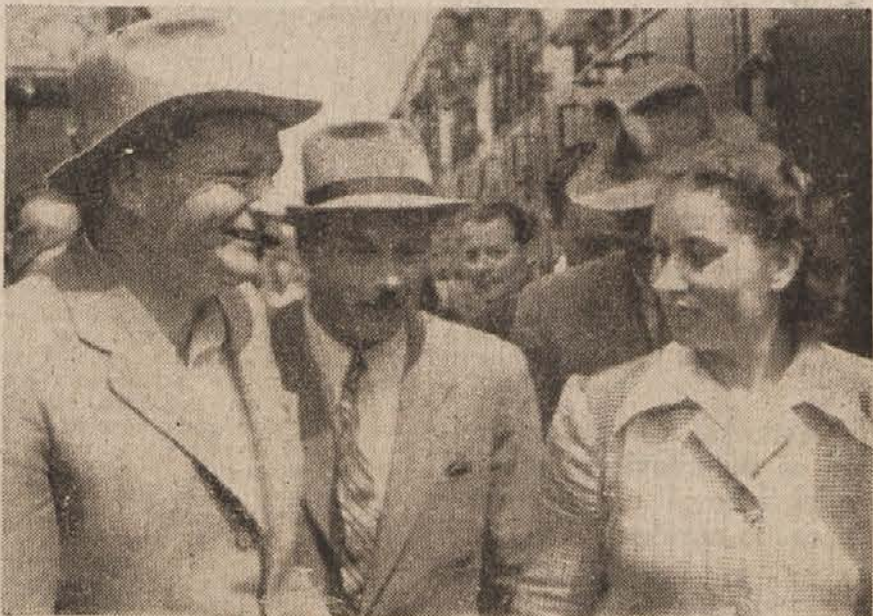
Nadaljevanje obtožnice zoper Dražo Mihajloviča in njegove pomagače.

Pizen, Kladno in Ziln danes. (S poti po Českoslovaški.)

Ob zaključku plenuma Glavnega odbora ESZDNJ. — Pri nas ima elektrotehnična industrija vse možnosti razvoja.

Fizkultura. — Ljubljanska saniteta na prostovoljnem delu v Snhi Krajini.

PREDSEDNIK VLADE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE BORIS KIDRIČ SE JE VRNIL IZ SOVJETSKE ZVEZE

Ljubljana, 11. junija 1946.

Tovariš Boris Kidrič, predsednik LVS, ki se je mudil s trgovinsko delegacijo jugoslovanske vlade v bratski Sovjetski Zvezi, se je danes vrnil v Ljubljano. Na postaji, ki je bila okrašena s cvetjem in zastavami, so ga pozdravili člani ljudske vlade Slovenije s podpredsednikom tov. Marjanom Brecljem na čelu, člani IOOF, med njimi tov. Miha Marinko, tov. Lidija Šentjurčeva, tov. Edvard Kocbek in drugi.

Zasliševanje vojnega zločinca in narodnega izdajalca Draže Mihajloviča

Mihajloviča in njegove družbe v prvih mesecih leta 1941.

Predsednik senata je otvoril razpravo z besedami: »Obtoženi Mihajlovič! Včeraj ste slišali obtožnico javnega tožilca, že poprej ste jo dobili vi in vaši zagovorniki. Ali ste obtožnico razumeli?»

D. »Obtožnico, ki mi je bila izročena pred tednom dni, sem proučil, toda material iz mojega zaplenjenega arhiva je ogromen.«

P. »Vi samo kratko odgovorite, ali ste obtožnico razumeli ali ne. V kolikor je niste razumeli, vam jo bo sodišče raztolmačilo.«

D. »Obtožnico sem razumel.«

P. »Ali se čutite krivega?»

D. »Ne morem se čutiti krivega.«

P. »Odgovorite jasno, ali se čutite krivega ali ne.«

D. »Ne čutim se krivega.« (Smeh v dvorani.)

P. »Vi se ne čutite krivega? Obtožnica vas obtožuje zaradi zločina izdajstva in vojnih zločinov. Vsa ta dejanja so v obtožnici konkretno navedena pod točko 1. Obtožnica vas bremenja, da ste v okupirani Jugoslaviji organizirali četniško organizacijo, kateri ste dali naziv Jugoslovanska vojska v domovini. Ali je to točno ali ne?»

D. »Imel sem v začetku četniške odrede... To je točno.«

Prvi stiki s partizani

P. Kdaj ste imeli prvi razgovor, prvi stik s partizani?

D. Prvi stik s partizani je bil vzpostavljen šele potem, ko je Sovjetska zveza stopila v vojno. To je moglo biti po 22. juniju 1941. leta.

P. Ali ste imeli tedaj s partizani ali njihovimi zastopniki kake razgovore?

D. Imel sem, in to še celo zelo dolge. Razpravljali smo več dni.

P. Ali ste se sporazumeli v tem, da se medsebojno ne napadate?

D. Ne, to (da bi jih napadal) mi ni prišlo niti na um.

P. Kakšen je bil torej končni sklep razgovorov prvih vaših vzajemnih odnosov?

D. Da podpiramo drug drugega. Toda jaz sem smatral, da so oni laiki v pogledu vojaškega znanja in da so čestokrat hoteli pretiravati v hitrosti.

P. Sodišče zanima predvsem to: ali ste se vi s partizani sporazumeli o tem, da se medsebojno ne napadate?

D. Da, absolutno. To je točno.

P. Ali ste vi smatrali, da je treba voditi borbo proti okupatorju?

D. V tem trenutku nisem bil sposoben za borbo, ker nisem imel dovolj sil.

P. Ali ste vi smatrali, da se je treba boriti ali ne?

D. Lahko se je boriti, toda jaz sem zahteval še nekaj časa, da okrepim svoje oddelke.

P. Potemtakem ali ste smatrali, da se z vašimi silami lahko borite proti okupatorju ali ne?

Na to vprašanje Draža Mihajlovič ni hotel dati jasnega odgovora ter se je skušal na vse načine izmikati.

P. Jaz vas vprašam, kdaj ste imeli prvi stik s partizani.

D. Po 22. juniju.

P. Takrat ste se sporazumeli, da se medsebojno ne boste napadali?

D. O tem ni bilo niti besede. Čemu bi se napadali? Jaz sem jih zelo rad sprejel.

P. Spomnil vas bom na to, kaj ste povedali v preiskavi.

D. Naj mi bo oprosteno, toda ne morem vedeti, kaj sem takrat v preiskavi povedal, čeprav vem, da sem povedal to, kar sem najbolje vedel.

Draža Mihajlovič demantira izmišljene trditve reakcionarnega tiska

P. Dobro, jaz vas sedaj vprašam, kakšno je bilo postopanje napram vam ob priliki zasliševanja.

D. Bilo je zelo dobro.

P. Ali ste bili maltretirani?

D. Nikakor ne.

P. Ker že govorimo o preiskavi, vas še vprašam: ali so vam preiskovalne oblasti sporočile ponudbo gofovih ameriških advokatov, ki so se vam stavili na razpolago kot zagovorniki?

D. Da, sporočili so mi.

P. Ali ste to ponudbo vam v obrambo sprejeli?

D. Ne, jaz sem jo odklonil.

P. Ali ste jo odklonili prostovoljno, ali ste bili k temu prisiljeni?

D. Odklonil sem jo prostovoljno, ker nisem hotel iskati zagovornikov izven države. Ponudeno obrambo iz inozemstva sem odklonil na lastno pobudo in sicer s bili to advokati Ameriških združenih držav.

P. Opozoriti vas hočem na eno stvar, ki zanima sodišče: Ali smatrate vi, da je bil čas za vstajo, da ne bi bilo primerno napadati nemške sile?

D. Čas za vstajo bi lahko bil v avgustu, toda to samo na enem delu organiziranega ozemlja.

P. Konkretno: Ali ste smatrali vstajo za preuranjeno ali ne?

D. Ne, nisem smatral za preuranjeno.

P. V preiskavi pa ste izpovedali: Zavzemal sem stališče, da je vstaja preuranjena.

Smatral sem, da še ni čas za borbo z okupatorjem. Že poprej sem poudaril, da sem zastopal stališče, da je treba najprej izvršiti organizacijo in v ugodnem trenutku napasti sovražnika.

D. Tega mnenja sem tudi sedaj.

P. Ali je bila vaša izjava točno zabeležena?

D. Da, popolnoma točno.

P. Ali ste vi izdali svojem oddelkom povelje za borbo proti okupatorju?

D. Da.

P. Zopet vas moram opozoriti na vašo izpoved v preiskavi, kjer ste izjavili: Svojim oddelkom nisem nikdar z nobenim poveljem naročil, da bi delali proti sovražniku, ker sem čakal, da nastopi ugoden položaj. — Ali je to točno zabeleženo?

D. Točno je zabeleženo, toda pozneje sem se spomnil, da je prišlo po mojem povelju do napada na Gornji Milanovac, Požego in Čačak.

P. Toda vse te napade vam obtožnica očita kot zločine, ker so bili naperjeni proti partizanom.

D. Ti napadi so bili proti Nemcem.

P. Notorično dejstvo je, da so Požego zavzeli partizani, potemtakem je točno, da vi vašim oddelkom niste iz-

Nadaljevanje na 2. strani.

ŠTIRJE ZUNANJI MINISTRI se sestanejo v soboto

London, 11. junija. Štirje zunanji ministri bodo v soboto spet pričeli z delom. Med najtežjimi vprašanji, ki so na dnevnem redu, bo verjetno načrt za novo ustavno obliko Nemčije.

Danes poročajo iz Washingtona, da je ameriška vlada naklonjena federalističnim predlogom, ki jih je po vsem videzu pripravila britanska vlada. Toda o tem ni nobenega potrditve s strani odgovornih londonskih krogov.

V spominu je še, da je zunanji minister Bevin prejšnji teden v svojem govoru pred zbornico označil federalno reorganizacijo Nemčije kot možno, da pa ni o tem ničesar natančneje povedal.

BBC poroča, da so predlog, ki ga je stavila Velika Britanija o bodoči ureditvi italijanskih kolonij, predložili v preučitev britanski, francoski, sovjetski in ameriški vladi. Po britanskem predlogu bi morala odpotovati komisija štirih vesleš v Tripolis in Cirenajko, da ugotovi stališče krajevnega prebivalstva.

Predsednik Zveze društev Rdečega križa ZSSR Sergej Kolesnikov prispel v Beograd

Beograd, 11. junija. (Tanjug). Predsednik Zveze društev Rdečega križa ZSSR Sergej Kolesnikov je včeraj popoldne prispel z vlakom preko Sofije v Beograd. Na železniški postaji so predsednika Kolesnikova med drugimi sprejeli generalni sekretar Centralnega odbora društva Rdečega križa Jugoslavije Jara Ribnikar, pomočnik sekretarja Svetozar Nedeljković, večje število članov društva, podpredsednik Društva za kulturno sodelovanje Jugoslavije z ZSSR minister zveze vlade Bane Andrejev, pomočnik šefa protokola ministrstva za zunanje zadeve svetnik Vladimir Marinović, član Komiteja za zaščito narodnega zdravja FLRJ dr. Aleksander Djordjevič in predstavniki tiska.

Na postaji je predsednik Sergij Kolesnikov predstavnikom tiska podal naslednjo izjavo:

»V Beograd sem prišel na povabilo društva Rdečega križa Jugoslavije z namenom, da vzpostavim čim tesnejše sodelovanje z jugoslovanskim Rdečim križem, kakor tudi zaradi izmenjave dosedaj pridobljenih delovnih izkustev. Z vašim društvom Rdečega križa smo si že dopisovali in upam, da bo ta osebni stik pripomogel, da se bo naše delo še bolj poglobilo in še bolj utrdilo. Naloga, ki se nahajajo pred nami, so izredno velike.

Te naloge so v obeh deželah približno enake, ker sta naši deželi enako trpeli pod nemško fašističnimi zavojevalci. Upamo, da bomo našim narodom pomagali, da si čimprej zacelijo rane, ki jim jih je zadala vojna.«

Jugoslovani na proslavi obletnice Pariške komune

Pariz, 11. junija. Dopisnik Tanjuga poroča:

Na manifestaciji proslave Pariške komune 1871 je sodelovala ogromna množica Parizanov. Manifestacija so organizirali Komunistična partija, socialistična stranka in sindikati ob sodelovanju številnih organizacij, borev iz prve svetovne vojne, francoskih partizanov, prostovoljcev iz republikanske Španije, bivših vojnih ujetnikov in internirancev, žena itd.

Skupino Združenja Jugoslavija — Francija so vsi pozdravili s ploskanjem. Pred častno tribuno je prišlo do pravih ovacij za novo Jugoslavijo. Vsi voditelji strank so vstali s sedežev ter polnih 10 minut vzklicali Titovi Jugoslaviji ter zahtevali priključitev Trsta k Jugoslaviji. Združenje je nosilo napise »Živelo francosko - jugoslovansko prijateljstvo!« in »Trst k Jugoslaviji!«

Jugoslovanska skupina je bila za časa vse manifestacije najtopleje pozdravljena.

Opaziti je bilo tudi »Demokratsko zvezo Italijanov iz Julijske Krajine« z napisi »Italijani Trsta zahtevajo priključitev k Jugoslaviji!« »Živelo italijansko-slovansko prijateljstvo!« in »Živelo prijateljstvo Francije do ljudstva Julijske Krajine!«

Svečana razglasitev referendum v Italiji

Rim, 11. junija. AFP — Kasacijsko sodišče v Rimu je objavilo rezultate referendum. Predsednik kas. sodišča je objavil, da je republika dosegla 12.672.767 glasov, monarhija pa 10.688.905 glasov.

Na popoldanski ministrski seji v soboto, ki ji je predsedoval De Gasperi, se je italijanska vlada odločila, da proglasi dan po proglasitvi referendum za narodni praznik.

Na isti seji so preučili načrt o amnestiji. Načrt je zelo dalekosežen: od amnestije bodo izzeti samo oni, ki so sodelovali s sovražnikom ali pa so imeli z njim tajne zveze, kakor tudi tisti, ki so zapustili med vojno poveljniška mesta. Obsojenim na smrt bodo kazni zmanjšali na dosmrtno ječo. Tistim, ki so obsojeni na dosmrtno ječo, pa bodo kazni zmanjšali na 30 let zapor.

Presenečenje na teniških tekmah v Parizu Jugoslavija : Francija 3 : 2!

Pariz, 11. junija.

Danes popoldne sta bili odigrani zadnji dve single partiji v polfinalu evropske cone za Davisov pokal med reprezentancama Francije in Jugoslavije. Zanimanje za tekme je bilo ogromno in je publika do kraja napolnila prostrani stadion Roland Garon. Jugoslovanska igralca sta pokazala izredno borbenost, v kateri pa tudi Francoza nista zaostajala. V obeh tekmah je bilo potrebno odigrati po pet setov.

V prvi igri je Mitič premagal Bernarda z rezultatom 6:3, 4:6, 3:6, 6:0 in 6:3. Senzacija dneva je bila Puncetova zmaga nad francoskim prvakom Petrom. Igralca sta se v prvih štirih setih zagrizeno borila točko za točko. V poslednjem setu je Puncet zaigral z neverjetnim članom in zmagal s 6:0. Končni rezultat tekme Puncet : Petra je 6:3, 3:6, 6:4, 7:9 in 6:0.

Draž Mihajlović ni nikoli vodil borbe proti okupatorju, temveč se je od vsega početka povezal z njim, da bi zadušil narodno osvobodilno borbo

Beograd, 11. juna.

Citanje obtožnice se nadaljuje

Na Mihajlovićevo povelje so vsi njegovi oddelki zapustili fronte proti Nemcem in jim odprli prosto pot za prodor na osvobodeno ozemlje, kar je bilo vzrok splošnega napada na partizane. V noči med 1. in 2. novembrom so četniki pod poveljstvom Glisica napadli Užice, a so bili na položajih nazvanih Trešlica razbiti. 6. novembra so četniki zahrbtno in nenadoma napadli partizanski tankovski odred in artilerijo, ki so jo partizani rešili pred Nemci, uničili posadko, nato pa napadli Čačak z vseh strani; tudi pri tem so doživeli poraz, bili so razbiti in so se umaknili na Ravno goro. Prav tako so napadli četniki partizane tudi v vseh drugih krajih, kjer so se nahajali četniški oddelki, razen četniških oddelkov popa Vlade Zečevića in poročnika Martinovića, ki sta zapustila Mihajlovića in skupno s partizani nadaljevala borbo proti okupatorju.

Na sestankih z Nemci in Italijani so Mihajlović in njegovi oficirji kovali načrte proti narodno-osvobodilni vojski

Splošen napad Mihajlovićevih četnikov na partizane je bil zelo hitro zlomljen. Mihajlović pa je kljub temu nadaljeval borbo proti partizanom, ker so ga k temu hlabile poslanice begunske vlade. Pozneje je položaj za njega postal težak in ko je nastopil razpad njegovih oddelkov, je Mihajlović po soglasnem sklepu svojega štaba s svojimi oficirji majorjem Aleksandrom Mišićem, polkovnikom Branislavom Panićem in kapetanom Nenadom Mitrovićem odšel v vas Divci, v bližini Valjeva. V tej vasi se je sestel z zastopniki Nemcev: načelnikom štaba nemškega vojskega poveljstva za Srbijo, oficirjem gestapa kapetanom dr. Maklom in s še nekaj višjimi nemškimi oficirji. Sestanek se je vršil v največji tajnosti pod zaščito nemških tankov in vojakov. O tem sestanku je Mihajlović preko angleške obveščevalne službe z radiogramom obvestil begunsko vladu, tako pred svojim odhodom na sestanek, kakor tudi po končanem sestanku.

Še isto noč po sestanku z Nemci, je komandant Jovo Skava na Mihajlovićevo povelje izročil v vasi Slovcu 365 partizanov Nemcem. Te partizane so četniki poprej s prevaro ujeli in razorožili. Nekaj dni pozneje so Nemci vse partizane razen 30 postrelili. 20. novembra je prišlo do sporazuma o premirju med četniki in partizani. Pri tem premirju je Mihajlović obljubil, da se bo boril proti okupatorju in sodeloval s partizani. 3 dni pozneje pa, to je 23. novembra 1941 je Mihajlović prekršil sporazum in izdal svojim komandantom povelje, naj nikjer in v nobenem primeru ne stopijo v borbo z okupatorskimi oddelki, ki so napadli osvobodeno ozemlje.

Po koncu te prve ofenzive je večje število Mihajlovićevih komandantov odšlo na Mihajlovićevo povelje s svojimi oddelki na teren, kjer so nastopali po dobljenih smernicah in lega-

lizirano s strani okupatorja. V letu 1942 so se četniki skupno z Nemci, Nedićevci iz Ljotićevci borili proti partizanskim oddelkom, ki so ostali v Srbiji. Mihajlovićeve »legalizirane« oddelke so Nemci oborožili, hranili, oblačili in uporabljali pod svojim poveljstvom v borbi proti partizanom. Nemci so uporabljali četnike kot policijske oddelke, s pomočjo katerih so izvrševali nasilja nad desetstotico srbskih rodoljubov. Četudi so se vsi četniški poveljniki, legalizirani po okupatorju, postavili pod poveljstvo Nedića, so kljub temu priznavali Mihajlovića za svojega komandanta, ter sprejemali in izvrševali njegova povelja. Poleg legaliziranih oddelkov je Mihajlović imel v Srbiji še nekaj skupin, ki niso bile pod poveljstvom Nedića in Nemcev, ki pa so kljub temu od njih dobivale orožje in skupno z Nemci, Nedićevci in Ljotićevci sodelovale pri številnih zločinih nad civilnim prebivalstvom v Srbiji. S temi oddelki je Mihajlović vzdrževal tesno zvezo in jim izdal povelja. V tem času je Mihajlović vzpostavil zvezo z večjim številom Nedićevih oficirjev, ki so priznali njegovo poveljstvo. Tako sta pod Mihajlovićevo poveljstvo prišla podpolkovnik Milan Kalabić in kapetan Radovan Stojanović, ki sta pozimi leta 1941 in 1942 sodelovala pri operacijah proti partizanskim oddelkom. Tako so se vsi Mihajlovićevi oficirji in oddelki v Srbiji ravnali po njegovih navodilih in odkrito stopili v službo okupatorja proti narodno-osvobodilnemu gibanju partizanov.

Decembra 1941 je Mihajlović poslal v Crno goro svoja oficirja Milivoja Andeljkovića in Perhineka z nalogom, da vzpostavita zvezo s četniškimi oficirji v Crni gori in Sandžaku, generalom Djuranovićem, polkovnikom Stanišićem, majorjem Lasićem in kapetanom Jurišićem. Mihajloviću je uspelo, da je četnike v Crni gori in Sandžaku, ki so služili Italijanom, spravil pod svoje poveljstvo. V jeseni 1941 je Mihajlović poslal v Bosno in Hercegovino svoje oficirje majorja Boska Todorovića, poročnika Petkovića, kapetana Sergija, Mihajlovića in druge. Majorja Dangića je poslal v vzhodno Bosno že med vstajo v Srbiji.

Po Mihajlovićevih navodilih in poveljih je major Bosko Todorović začel pogajanja z italijanskim okupatorjem v Hercegovini. Po posredovanju kapetana Mutimirja Petkovića, novinarja Milana Cantića in Dobrosava Jevdjevića so se januarja 1942 sestali Bosko Todorović, Jevdjević, Petković in kapetan Ovre Desmatei, s katerim so sklenili pismeni sporazum o sodelovanju Mihajlovićevih četnikov in Italijanov v borbi proti partizanom.

V Slovenijo je Mihajlović v tem času poslal majorja Novaka, ki je sodeloval z okupatorji in kvizlinško belo gardo ter organiziral slovenske četnike, znane pod imenom »plava garda«. Ti oddelki so odkrito sodelovali z okupatorjem in kvizlinško belo gardo.

V ta čas spada tudi zahteva angleškega majorja Hudsona, ki je zahteval od Mihajlovića, da se »sestane s kapetanom Djuraševićem, polkovnikom Sanišićem ter ostalimi voditelji, ki so se tako uspešno borili proti komuni-

stom ter osvobodili svoje kraje, da bi se dogovorili o tem, kako naj bi se pomagalo Mihajlovićevi stvari.

Emigrantska vlada je podpirala Mihajlovićevo izdajstvo

Ob koncu tretje ofenzive je Mihajlović pričel dobivati pomoč jugoslovanske emigrantske vlade iz inozemstva, to je pomoč v municiji, obleki, hrani ter zlatem in papirnatem denarju. Ta pomoč je prihajala v ogromnih količinah in jo je Mihajlović razdeljeval svojim poveljnikom, ki so jih z druge strani preskrbovali z orožjem ter municijo tudi okupatorji. Tako se je orožje, ki ga je Mihajlović prejemal iz inozemstva, uporabljalo izključno proti partizanom.

28. avgusta 1942. leta je Mihajlović zapovedal komandantom v vzhodni Bosni, Hercegovini, Crni gori in jugozapadni Bosni, da napadejo osvobodeno partizansko ozemlje v zahodni Bosni. Načrt za te operacije sta napravila Peter Bazović in Ilija Tribunović s pomočjo Dobrosava Jevdjevića, ki je vse do kapitulacije Italije posredoval med četniki in Italijani. Med operacijami samimi in ob koncu akcije je Mihajlović dobival poročila od Jevdjevića o sodelovanju njegovih oddelkov z Italijani.

Spomladi leta 1942 je Mihajlović prevzel poveljstvo nad vsemi četniškimi oddelki v zahodni Bosni, ki so se nahajali pod poveljstvom Radoslava Rade Radića. Ti oddelki so že spomladi 1942. leta sklenili pismene sporazume z ustaši in Nemci o skupni borbi proti partizanom. Z vednostjo Mihajlovića in z njegovim odobrenjem je poveljnik Pavle Djurišić organiziral prisrčen sprejem Pircija Birolija ter ga pozdravil z govorom, v katerem je izjavil, da mu je na razpolago. 7. novembra 1942 je o tem obvestil Mihajlovića s pismom, kateremu je priložil tekst govora s sporočilom, da Pircio Birolio ve, da se Mihajlovićevo poveljstvo nahaja v vasi Gornje Lipovo. Sporočil mu je tudi, da je Pircio Birolio povedal, da bodo italijanski oddelki vršili manevre okoli Kolašina, ne bodo pa šli dalje kot do Dolnjega Lipova. Djurišić je preprečeval Mihajlovića, naj se ne boji in da lahko vrhovno poveljstvo ostane tam, kjer je.

Mihajlović je kot glavni poveljnik vodil operacije vseh oddelkov, ki so sodelovali z italijanskimi, nemškimi in ustaškimi četami v četrti ofenzivi proti silam narodno-osvobodilne vojske. Načrt za četrto ofenzivo so izdelali na sestanku Hitlerja, generalnega polkovnika Leera in Pavelića, ki se je vršil leta 1942 v Vinicu v Hitlerjevem glavnem stanu. 3. januarja 1943 se je v Rimu, v navzočnosti Mussolinija, vršil sestanek med generalnim polkovnikom Leerom, enim izmed Pavelićevih generalov, italijanskim generalom Roatom, generalom Robottijem in generalom Cavalerom. Na tem sestanku so definitivno izdelali načrt za četrto ofenzivo.

Med pogajanja, ki jih je vodil Mihajlovićev kandidat Jevdjević z Italijani, je italijanski generalni štab dosegel udeležbo Mihajlovićevih četnikov v četrti ofenzivi ob strani Italijanov. Kljub temu pa je načrt za uničenje sil narodno-osvobodilne vojske v prvi fazi

četrti ofenzive doživel popoln neuspeh. Ko so oddelki narodno-osvobodilne vojske uničili divizijo Muggija, so Italijani v paničnem begu pred silami narodno-osvobodilne vojske z vozmi in avtomobili spravili v Mostar okoli 5000 četnikov pod poveljstvom Bajce Staničevića, kar je vedel in odobril Mihajlović. Po kratkih in ostrih borbah je tudi četniška ofenziva doživela neuspeh kljub temu, da so četniške oddelke na zahtevo Mihajlovićevega majorja Ostojića podprla nemška in italijanska letala, ki so bombardirala položaje narodno-osvobodilne vojske, Mihajlovićevim borcev pa so metala orožje, municijo in hrano.

Mihajlović je med četrto ofenzivo osebno in preko majorja Ostojića poveljeval vsem četniškim oddelkom, ki so bili oboroženi z italijanskimi in nemškimi orožjem ter skupno z Nemci in Italijani sodelovali v borbi proti narodno-osvobodilni vojski. V tem času je poslani angleški polkovnik Bely, ki se je nahajal v Mihajlovićevem vrhovnem poveljstvu v Lipovu, točno vedel za načrt in razvoj operacij, ki jih je izvajal Mihajlović. Dejal je, da zavezniki pripravljajo za pomlad 1943 izkrcanje na dalmatinski obali in da je treba komuniste likvidirati.

Potem ko je Mihajlović ostal sam brez svojih oddelkov, je zapustil Crno goro in se s svojo radioodajno postajo, ogromno količino zlata in vrhovnim poveljstvom preselil v Srbijo. Po njegovem odhodu so Mihajlovićevi oddelki nadaljevali svoje sodelovanje z Nemci in Ljotićevci.

Ob koncu marca 1944 je Mihajlovićev poveljnik Srbije general Trifunović, nazvan »Ronja«, imel v vasi Vranica sestanek s svetovalecem štaba nemškega poveljstva za Srbijo Sterkerjem, hoteč doseči sporazum o sodelovanju proti narodno-osvobodilni vojski in preskrbi četnikov z nemškimi orožjem in municijo. Za ta pogajanja je Mihajlović izdal za Trifunovića odlok, s katerim je za svojega zastopnika imenoval Živka Topalovića. Pogajanja s Sterkerjem so se nadaljevala v vasi Trbušanah ob koncu aprila 1944, nakar je imel Trifunović v začetku maja v vasi Bradjaninu pri Čačku sestanek z Dimitrijem Ljotićem in Nedićevim poslanikom Ilijo Mihajlovićem. Mihajloviću sta major Bacović in major Lukačević, ki sta se po kraljevi svatbi vrnila iz Kaira sporočila poslanico angleškega generala Masterzona, naj čimprej likvidira komuniste. Potem pa, ko bo nastal za četnike ugodnejši položaj, bodo Angleži spremenili svojo politiko proti Mihajloviću. V tem času je pri Mihajloviću (na letališču v Vrani pri Čačku) pristal ameriški polkovnik Mac Dowl, šef ameriške vojne misije pri Mihajloviću, ki mu je takoj, ko sta se srečala, med drugim dejal tudi naslednje:

»Nas Američane ne zanima borba z Nemci, te bo spravila iz Jugoslavije akcija zaveznikov. Vaša naloga je, da vzdržite na položajih... Amerika bo podpirala izključno vas in vaše gibanje.«

Z vednostjo in po navodilih Mihajlovića je njegov štab v Beogradu deloval s specialno policijo in z Jovanovićem. Od aprila 1944 je Mihajlovićev komandant mesta Beograda Saša Mihajlović prevzel poveljstvo nad celotno upravo mesta Beograda, posebno po-

litično in oddelki SDS. Saša Mihajlović je o tem poročal Dragoljubu Mihajloviću in od njega dobival direktive za uničenje pristašev narodno-osvobodilnega gibanja v Beogradu.

Sestanek Mihajlovića z Nedićem

18. avgusta 1944 se je Mihajlović sestel z Nedićem v vasi Ržani v bližini Kosjerića, kar se je izvršilo ponoči in v največji tajnosti.

Sklenili so, da bo Nedićeva vlada dajala Mihajloviću sto milijonov dinarjev pomoči na mesec. Nedić se je obvezal, da bo za Mihajlovića preskrbel od Nemcev 30.000 pušk, tri milijone nabojev, 500 strojnih pušk in 500 minometov. Takoj po sklepu tega sporazuma je dobil Mihajlović preko srbske državne straže 10.000 pušk in en milijon nabojev. Puške z municijo je Nedić dobil od Nemcev, ko jih je obvestil o sklenjenem sporazumu. Poleg tega je Mihajlović dobil od Nedića sto milijonov dinarjev in 20.000 uniform. Avgusta 1944. leta, se je Mihajlović v vasi Košice blizu Čačka sestel s šefom upravnega štaba nemškega vojskega poveljnika v Srbiji — Neubacherjem. Z njim je bil na sestanku navzoč ameriški polkovnik Mac Dowl. Sestanku sta prisostvovala tudi Milan Acimović in Sterker. Ob pričetku septembra 1944. leta se je Mihajlović v bližini vasi Vranjana sestel s poslancom Neubacherja Sterkerjem. Sestanku je prisostvoval tudi ameriški zastopnik Mac Dowl. Na tem sestanku je Mac Dowl zahteval, da Nemci položijo orožje izključno Mihajloviću.

Marca 1945 je Mihajlović poslal v Zagreb advokata Ranka Brašića, ki naj bi vzpostavil zvezo z mačkovci in nadškofom Stepincom ter Antom Pavelićem, kar je Brašić v resnici izvedel. Ko se je vrnil Brašić iz Zagreba, je poročal Mihajloviću, da mačkovci zahtevajo, naj bi Mihajlović določil delegate za pogajanja. Pavelić pa zahteva, naj bi Mihajlović osebno prišel v Zagreb, da bi se dogovorila o skupni borbi proti narodno-osvobodilni vojski. Mihajlović je določil delegate za ta pogajanja: ing. Stankovića, člana njegovega centralnega nacionalnega komiteja in generala Trifunovića. Poleg tega je Mihajlović poslal Brašiću v Zagreb dve pismi. Od teh enega osebno njemu, v katerem pravi, naj obvesti Pavelića, da sam ne more priti na pogajanja, ker njegovi poveljniki ne morejo pristati na to, da bi se oddaljil od svojih čet, da pa pošlje svoja dva delegata s polnimi pooblastili in naj veri Pavelića, da se bodo on in njegovi sodelavci strogo držali sporazuma, ki bo sklenjen. Drugo pismo pa je poslal nadškofu Stepincu. V tem pismu apelira Mihajlović na Stepinca, naj skuša z svojo avtoriteto spraviti hrvaški narod v obrambo proti »boljševiški nevarnosti«.

Četniki so vršili nad jugoslovanskim ljudstvom nepopisne zločine

V delu obtožnice, ki govori o zločinih, ki so jih četniki zagrešili v teku narodno-osvobodilne borbe nad pristaši narodno-osvobodilnega gibanja in

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Nadaljevanje s 1. strani.

dali povelja, da bi nastopili proti so-vražniku.

D. To je točno zabeleženo.

P. Kdaj bi bila po vašem mnenju nastopila ugodna situacija.

D. Morda takrat, ko bi Nemci začeli izpraznjevati naše ozemlje. Tedaj bi bil po mojem mnenju ugoden trenutek za spopad.

P. Ali ste vi meseca avgusta 1941 napadli četo valjavskega partizanskega odreda v selu Planinici? Ali ste vi osebno vodili ta napad proti partizanom?

D. Da.

P. Vi ste v tem času imeli pogajanja s partizani in se z njimi sporazumeli, da se medsebojno ne boste napadali. Toda istočasno ste napadli partizansko četo, ki je bila vaš zaveznik.

Mihajlović je izdal partizane in se povezal z Nedićem in nemškimi žandarji

Ali ste vi v tistem času, ko ste imeli razgovore s partizani, ščitili žandarje bivše Jugoslavije?

N. Da, toda ne vse. Moje stremljenje je šlo za to, da vse one, ki so nosile orožje, navratimo, da se vrnemo v njihove vrste in jih na ta način izzbavimo, da gredo z nami v gozdove. Na ta način sem pridobil tudi Jovana Tršića. On je bil pod Nemci poveljnik žandarmerije. P. Vi ste torej povezali z žandarmerijo, ki je bila v službi okupatorja.

D. Tako je.

P. Ali ste imeli v tem času tudi kakšne zveze z Nedićem?

D. Da. Na Ravni gori sem dobil pismo od Živojina Jurića, v katerem me je pozival, naj pridem v Beograd na razgovore. Toda sam nisem šel, ker z Nedićem nisem bil v dobrih osebnih odnosih, ker me je pred dvema letoma dvakrat kaznoval s po 30 dni zapora. P. Ali ste poslali delegacijo.

D. Da. Aleksandra Mišića in polkovnika Pavlovića.

Ž. Kakšne razgovore je imela ta de-

legacija in kakšen je bil zaključek?

D. Ni prišlo do nobenega sporazuma, ker je Mišić tri dni popival.

P. Ali se je vaša delegacija sestala z Nedićem?

D. Da. Potem sem dobil sporočilo, toda sklenjen ni bil noben sporazum.

P. Dolžan sem v vašem interesu in v interesu materialne resnice, da vas opozorim na to, da predlaga tožilec v dokaz citanje zaslišanja Milana Nedića, v katerem se dobesedno navajajo točke sporazuma, ki ga je sklenila vaša delegacija z njim. V tem sporazumu je bila sklenjena skupna borba proti partizanom, ter zagotovilo denarne podpore s strani Nedića, ter določeni zvezni oficirji pri vas in pri Nediću in končno skupen operativen načrt.

D. Nikdar.

P. Jaz vas opozarjam, da obstajajo o tem točne izjave Nedića.

D. Ne! Brez ozira na njegove izjave.

P. Po teh razgovorih je bil določen Marko Olujić za zveznega oficirja v vašem štabu. Ali je on prišel k vam?

D. Tega se ne spominjam.

P. Pomislite malo.

D. Da. Da. Pipan je bil moj obveščevalni oficir v Beogradu in on je pripeljal Olujića, toda oba so zajeli partizani v Ljigu in je bil Olujić ustreljen.

P. Kaj pa so našli pri Olujiću?

D. Tega ne vem.

P. Pri njem so našli, kakor trdi obtožba, načrt.

Na zahtevo tožilca je predsednik prečital izpoved Milana Nedića o razgovoru z Mihajlovićem, v katerem točno navaja, da je bil sklenjen sporazum o sodelovanju.

Mihajlović priznava, da so partizani že leta 1941. prvi začeli borbo proti okupatorju

P. Odgovorite na vprašanje, ali so vaši četniki začeli borbo proti okupatorju poprej, kakor partizani?

D. Morda so partizani poprej začeli borbo.

P. Dejstvo je, da so v Jugoslaviji partizani prvi začeli borbo.

Zagovornik Draže Mihajlovića je skušal z raznimi pripombami omiliti to priznanje Draže, toda predsednik ga je

zavrnil: »To je izjavil Draža Mihajlović sam.

D. Mislim, da se je začelo v Krupnjem. Tu so bili partizani.

P. Sodišče hoče ugotoviti, kdo je prvi začel boj proti okupatorju, partizani ali četniki?

D. Bilo je v zapadni Srbiji. Tam se je najprej začelo, in tam so začeli borbo partizani.

Predsednik se je obrnil k zagovorniku: »Ali ste sedaj zadovoljni?

Zagovornik Joksimović: Da, zadovoljen sem.

Tožilec: Naj obtožene izjavi, ali vztraja pri svoji prvotni izpovedi, da je razlika med napadi partizanov na okupatorja in napadi njegovih edinic samo par dni, ali pa, je pravilnejša njegova včerajšnja ugotovitev, da so borbo prvi začeli partizani.

Zagovornik se je zopet skušal vmešavati, toda predsednik ga je znova odločno zavrnil češ, ali vodi razpravo on ali zagovornik.

Zagovornik Joksimović: Ne gospod predsednik, ne gre za to, vodite razpravo zelo lepo, želim bi samo, da pride do dejstva v zapisnik, če smatrate, da je to potrebno.

P. Sodišče v Jugoslaviji niso potrebni prav nikakvi komplimenti, ker vrši samo svojo dolžnost do narodov Jugoslavije.

Vsega so »krivi« podrejeni četniški poveljniki

P. Ali ste v tem času prejeli pod svoje poveljstvo gotove vojvode Koste Pečana, ki ste ga malo prej označili za razbojnika? Ali vam je bilo znano, da se je Kosta Pečanae popolnoma odkrito postavil v službo okupatorja?

D. Da, znano mi je bilo po njegovem sestanku z Nemci v Rudniku. Od tega trenutka dalje sem si prizadeval, da bi dobil z njim zvezo.

P. Ali ste sprejeli katerega izmed njegovih vojvod?

D. Da, Keserovića in Kalabića.

P. Ali ste imeli zvezo z Božom Javorskim?

D. Poskušal sem trikrat, toda on ni hotel pod moje poveljstvo. Zato sem tri-

krat poslal za njim svoje ljudi, da bi ga ustavili. Javorski se je pozneje le za kratek čas postavil pod moje poveljstvo in se poskušal prodati Nemcem. Zajel sem pismo, iz katerega sem razvidel, da je zahteval od Nemcev za svojo glavo 700.000 dinarjev. Zaradi tega je bil ustreljen.

Trije sestanki z maršalom Titom

P. Ali se spominjate, kdo je ustrelil pokojnega Milana Blagojevića, poveljnika partizanskega odreda?

D. Ni mi ni znano. Toda takrat sem gotovo vedel.

P. Ali ste kaj pokrenili proti krivcu?

D. Gotovo, toda ne vem, kakšen je bil rezultat.

P. Opozarjam vas, da ste v preiskavi izpovedali drugače. Takrat ste dejali: Dejstvo je, da sem slišal, da je zagrešil ta umor Ignjatović. Ali je prišlo potem do stikov med maršalom Titom in vami?

D. Da. Med kapetanom Mitićem.

P. Kdo je ta Mitić?

D. To je kapetan, ki je bil določen za zvezo.

P. On je bil torej veza s partizanskim štabom v Užici. Ali vam je znano, da so vaši četniki v okolici Kosjerića napadli napadli partizanske kamione in odnesli 150.000 nabojev?

D. To mi je znano šele iz obtožnice.

P. Ali ste kdaj s partizani sklenili dogovor o sodelovanju?

D. Da. Sklenili smo pismen dogovor.

P. Kdaj in s kom ste sklenili ta dogovor?

D. Z maršalom Titom smo se sestali trikrat. Prvič smo se sestali v kiši Vojvode Mišića, dvakrat pa v vasi Brajići.

P. Ali ste sklenili 28. oktobra 1941. leta z maršalom Titom sporazum o skupni borbi četnikov in partizanov proti okupatorju?

D. Datuma se ne spominjam, vem pa, da smo sklenili ta dogovor. Mislim, da je bilo to 28. oktobra.

Naročila angleškega kapetana Hudsona

P. Ali niste vi v tem času neposredno po sklenitvi dogovora z maršalom Titom dobili nekaj obisk?

D. Da. Prišli so Zarja Ostojić, Latatović in Hudson.

P. Kdo je ta Hudson?

D. To je kapetan angleške vojske. Vsi trije so se izkrcali iz podmornice pri Petrcu ter so prišli preko Crne in Sandžaka k meni na Ravno goro. Poslani so bili iz Kaira.

P. Ali vam je kdo od njih prinesel kako sporočilo in od koga?

D. Prinesli so mi v prvi vrsti sporočilo od vojnega ministra Bogoljuba Ilića. Dobil pa sem tudi posebno sporočilo od Hudsona. To je tisto sporočilo, ki je bilo najdeno v mojih arhivih. V tem sporočilu mi javljajo, da smatrajo (Angleži namreč), da se v Jugoslaviji ne sme izvesti vstaja, marveč se mora voditi borba za Jugoslavijo, ne pa da postane borba komunistov za Sovjetsko zvezo.

P. Kdo vam je to dejal?

D. To sem dobil od Hudsona in preko radia.

P. Ali je Hudson dobil to naročilo od ministra Ilića?

D. Ne, on je to dobil od svojih oblast, od Vrhovnega poveljstva na bližnjem vzhodu.

P. Ali ni bila to morda neuradna izjava?

D. Jaz mislim, da ne.

P. Zakaj je prišel Hudson k vam?

D. Da bo vzdrževal zvezo.

P. S kom?

D. Med poveljstvom na bližnjem vzhodu in menoj.

P. Torej pomeni to, da je bil uradno poslan.

Člani emigrantskih vlad - iniciatorji in zagovorniki Mihajlovičevih zločinov

(Nadaljevanje z 2. strani.)

borci NOV in POJ, je navedeno veliko število strahovitih zločinov, ki so jih zagrešili poveljniki Draže Mihajloviča po njegovih smernicah. Tako je Mihajlovič poveljnik Ajdačić zaklal 13 partizanskih simpatizerjev v bližini Kosjerića, v bližini Ravne gore pa so četniki ubili 30 partizanov, ki so jih ujeli s pomočjo prevare. Med njimi je bilo 18 deklet, ki so bile poslone v Učice za bolničarke. Novembra 1941 so v vasi Bajaciće, okraj Takovski ustrelili 500 ujetih partizanov in pristavev narodno-osvobodilnega gibanja. Decembra in januarja 1941 so Mihajlovičev četniki poklali nad 2000 muslimanov, mož, žena in otrok iz Foče, Čajniča in Gorazde.

Avgrusta 1942 so na ozemlju v bližini Jahorine (vzhodna Bosna) Mihajlovičev četniki pod poveljstvom Zaharije Ostojića in Petra Bacovića zaklali okoli 2500 muslimanov. Septembra 1942 so četniki v Makarski pod poveljstvom Bacovića ubili 900 Hrvatov in več katoliških duhovnikov, ki so jih žive odrli. Oktobra 1942 so četniki pod poveljstvom Bacovića ubili v okolici Prozora skupno 3 Italijani, ki jim je poveljeval poročnik Vojak, okoli 2500 muslimanov in Hrvatov, med ubitimi se je nahajalo veliko število žena in starcev. Februarja 1943. leta so četniki Pavla Djuraševića, Petra Bacovića, Zaharije Ostojića, Vojke Lukačevića, Vuka Kalajevića in drugih v Čajniškem in fočanskem okraju poklali 1200 moških in 800 starcev, žena in otrok ter zažgali 2000 domov. Maja 1941 so četniki v Majevici pri odkritju partizanske bolnice v Sembriji pobili okoli 500 težko ranjenih.

Stevan Moljevič, Žujović in Topalović - najbližji sodelavci Mihajloviča

V obtožnici proti Stevanu Moljeviču, Mladenu Žujoviću in Živku Topaloviću je rečeno, da so bili člani izvršnega odbora takozvanega »Centralnega nacionalnega komiteja«, ki je pomenil vrhovno politično vodstvo izdajalske četniške organizacije v Jugoslaviji. V času, ko so bili člani izvršnega odbora, so dobivali od Mihajloviča depeše in poročila četniških komandantov in političnih funkcionarjev, te depeše so proučevali in na sestankih s Mihajlovičem so sklepali v zvezi z vsemi vprašanji glede političnega položaja in sodelovanja z okupatorjem. Te svoje sklepe so pošiljali drugim četniškim funkcionarjem, ki so sodelovali z okupatorjem v borbah proti Moljeviču, Mladenu Žujoviću in Živku narodno-osvobodilni vojski. Stevan Topalović so obtožili tudi še zaradi tega, ker so zagrešili razne druge zločine.

Obtožnica nadalje obremenjuje Djuro Vilovića, da je jeseni 1942. leta stopil v četniško organizacijo, kljub temu, da je videl, da četniki odkrito sodelujejo z italijanskim okupatorjem proti narodno osvobodilni vojski in partizanskim odredom. Marca 1943 je odšel iz Splita v vrhovno poveljstvo Mihajloviča, kjer je delal za razvoj četniške propagande in pomagal obtoženemu Moljeviču. Pisal je članke v četniških časopisih »Ravna gora« in »Ujedinjeno srbištvu«. Konec junija je postal član tako imenovanega CNK, kjer je bil izvoljen za predsednika propagandnega odbora CNK, ki ga je vodil vse do spomladi 1945.

Dražini komandanti Radić, Vranješević in Glišić so zločinsko ubijali pristase narodno-osvobodilnega gibanja

Radoslav Radić je, obtožen, da je konec marca 1942 organiziral tolpo, ki je štela nad 100 oseb in katera je zahrbitno napadla del štaba partizanskega odreda »in partizansko bolnišnico, ubila 15 borecev, drugi del pa ujela. Med ujetimi so se nahajali dr. Mladen Stojanović, Rajko Bosnić in drugi voditelji partizanskega gibanja v Bosni, ki so jih nato ustrelili. Po tem napadu je Radić s svojo tolpo napadel še druge oddelke partizanov. Pri teh napadih je bilo ubitih na stotine borecev, ranjenecv in voditeljev narodno osvobodilnega gibanja. 4. aprila istega leta se je Radić v Banjaluki sestal z ustaškim generalom Brozovićem in sklenil sporazum o skupni borbi proti partizanom. V poletju istega leta je Radoslav Radić na sestanku vseh komandantov četniških oddelkov v Bosni bil imenovan za komandanta četniških oddelkov Bosne. Ob pričetku 1943. leta je Radić sodeloval z nemškim poveljstvom v Banjaluki in sklenil sporazum o sodelovanju bosanskih četnikov in Nemcev proti narodno osvobodilni vojski. Po tem sporazumu se je četniško vodstvo obvezalo, da bo na zahtevo Nemcev izročilo partizane, ki jih bodo ujeli četniki, če jih bodo Nemci zahtevali, da bo dezertarje iz hrvatske vojske izdajalo Nemcem.

Slavoljub Vranješević se je kot aktivni major bivše jugoslovanske vojske stavil na razpolago Nediću oktobra 1941 in postal šef oddelka v poveljstvu žandarmerije. Februarja 1942 je stopil v odred za borbo proti partizanom v Bosni, ki ga je v Srbiji formiral Nedić in postal načelnik štaba. V poletju istega leta je po nalogu Draže Mihajloviča odšel v Bosansko Krajino, kjer se je stavil na razpolago Radoslavu Radiću, ki ga je postavil za poveljnika pri operaciji proti partizanom na Manjaci in okolici Banja Luke. Avgusta 1943 je bil postavljen za poveljnika bosanskih četnikov, konec septembra pa za poveljnika zahodne Bosne. Na svojem ozemlju je

Vranješević omogočil organizacijo nemške obveščevalne službe, izdajal povelja za likvidacijo partizanskih simpatizerjev in s pomočjo »črnih trojke« uničil veliko število prijateljev narodno osvobodilnega gibanja, partizanskih kurirjev in manjših partizanskih oddelkov. Za to svoje zločinsko delo je aprila 1944 napredoval v polkovnika in je bil odlikovan s Karadjordjevo zvezdo. Po osvojitvi je izdajal povelja svojim petorkam, naj vršijo sabotaže, napadajo prometne zveze ter pobijajo kurirje.

Glišić Miloš je obtožen, da je stopil v organizacijo Draže Mihajloviča sredi 1941. Ko so se partizanski odredi umaknili iz Srbije, je konec novembra 1941 na povelje Draže Mihajloviča skupno s komandantom Vučko Ignjatovićem stopil pod poveljstvo Nedičevega oficirja majorja Milana Kalabića. Ko je tako prišel odkrito sodelovati z Nemci, je izvrševal povelja Mihajloviča in Nedića ter skupno z Nemci sodeloval pri številnih operacijah za uničenje preostalih partizanskih sil v Srbiji. Ob pričetku aprila 1942 je v Sandžaku sodeloval pri operacijah za uničenje partizanskih sil skupno s četniki Črne gore pod poveljstvom Djuraševića Pavla in Baje Stanišića ter z italijanskimi četami.

Člani emigrantskih vlad - iniciatorji in zagovorniki Mihajlovičevih zločinov

Pod točko g) obtožuje obtožnica Jovanovića Slobodana, Purića Božidarja, Ninčiča Momčila, Petra Živkovića, Radoje Kneževića in Milana Gavrilovića, da so kot člani begunske vlade stalno izvajali politično linijo izdaje osvobodilne borbe narodov Jugoslavije, ki so se kljub kapitulaciji borili proti okupatorju. Da so sodelovali z okupatorjem pri njegovem načrtu za iztrebljenje naših narodov za zmanjšanje oboroženega odpora in razpihovanje bratomorno borbo ter na ta način bili sokrivci vojnih zločinov, ki so jih tokom cele vojne vršili četniki Draže Mihajloviča, da so med vojno razpisali državno imovino in pošli denar za razne dobave izdajalskih četniških formacij in za izdajalsko propagando v inozemstvu. S svojimi poslanicmi preko radia in po oficirjih, ki so jih pošiljali v državo, so sporočali narodom Jugoslavije, da se ni prišel čas za borbo proti okupatorju. Z druge strani pa so zapovedovali, naj Draža Mihajlovič vodi borbo proti narodno osvobodilnemu gibanju. V inozemstvu s organizirali tako imenovano kraljevo vojsko izven meja domovine, za katero so trošili ogromne denarne vsote. Vse tiste, ki so izjavili željo, da bi se borili za osvoboditev domovine in da se hočejo vrniti domov, so napadali, zapirali in preganjali. Sprejemali so predloge Draže Mihajloviča za odlikovanje z najvišjimi redi tistih, ki so odkrito sodelovali z okupatorjem in vršili težke vojne zločine, in degradirali oficirje bivše jugoslovanske vojske, ki so stopili v narodno osvobodilno vojsko, pošiljali Mihajloviču ogromne vsote denarja in velike količine orožja in opreme, četudi so vedeli, da bo Mihajlovič vse to izbral za borbo proti narodno osvobodilni vojski. Po radiu so napadali narodno osvobodilno gibanje in pozivali ljudstvo, naj pristopi k organizaciji Draže Mihajloviča, ki je edini zakoniti zastopnik države v zasedeni domovini. Prav tako so v inozemstvu trošili ogromne vsote za plačevanje časopisov, ki so slikali Dražo Mihajloviča kot herojskega borca proti silam osi.

Živan Knežević je obtožen, da je kot šef vojnega kabineta vlade Slobodana Jovanovića skupno z njim sodeloval pri pošiljanju orožja in drugega materiala četniškim oddelkom. Ko je zapustil mesto šefa vojaškega kabineta, je postal vojaški ataše v Združenih državah Amerike in je skupno z veleposlanikom Konstantinom Fotićem organiziral veliko kampanjo v korist Draže Mihajloviča, pri tem se je posluževal laži in klevet proti narodno osvobodilnemu gibanju.

Konstantin Fotić je obtožen, da je organiziral v inozemstvu širokopotezno propagando v korist Draže Mihajloviča. Leta 1942 je Fotić napotil Mihajloviča na ameriškega novinarja Reya Brocka, ki je delal v Turčiji ter dajal lažni propagandni material za časopise. Skupno z Jovanom Dučićem je Fotić organiziral

kampanjo za veliko Srbijo in kampanjo proti Hrvatom. V tej kampanji je narodno osvobodilno vojsko in partizanske odrede imenoval tolpo mednarodnih zločincev in razbojnikov. Za tako delovanje, ki je podano v prvem delu obtožnice, so obtoženci Mihajlovič Dragoljub-Draža, Moljevič Stevan, Žujović Mladen, Topalović Živko, Radić Radoslav-Rade, Vranješević Slavoljub, Glišić Miloš, Jovanović Slobodan, Purić Božidar, Ninčič Momčilo, Živković Petar, Radoje Knežević, Gavrilov Milan in Knežević Živan krivi prestopkov po čl. 3., toč. 3, 4 in 6. Obtoženci Draža Mihajlovič, Radić Radoslav, Vranješević Slavoljub in Glišić Miloš, krivi po čl. 3., toč. 7 zakona o prestopkih proti ljudstvu in državi, Milošević Djuro in Hotić Konstantin sta kriva po čl. 3., toč. 4 in 6, ter po čl. 3., toč. 3 zakona o prestopkih proti ljudstvu in državi. Vsi obtoženci morajo biti kaznovani po čl. 4. istega zakona.

Kot poveljnik Nedičeve Srbske državne straže je Dragomir Jovanović dajal navodila za aretacije, pretepanja in mučenja

V drugem delu obtožnice je obtožen Jovanović Dragomir-Dragi, da je že leta 1938 stopil v zvezo z nemško obveščevalno službo in vzdrževal zveze s Himmlerjem ter s Helmom, agentom Gestapa, ki je pred vojno imel uradno funkcijo in naslov policijskega atašea v Jugoslaviji. Zaradi teh zvez je bil pred vojno odstranjen z mesta upravnika mesta Beograda, je pa tudi še nato vzdrževal tesne zveze s Helmom. Ob priliki preiskave zaradi neke sabotaže na železnici, ki se je vršila v Judenburgu 1940. leta, je bil Dragi Jovanović na posebno zahtevo Nemčije poklican v mešano nemško-jugoslovansko komisijo, ki je vodila preiskavo in to kot človek, v katerega so imeli Nemci neomajno zaupanje. Takoj po kapitulaciji se je Dragi Jovanović stavil na razpolago Franzu Helmu in po njem stopil v zvezo s šefom gestapa Krausom, ki mu je pomagal pri sestavi komisarke uprave, vojaški poveljnik Srbije, general Keisenberg, je postavil Jovanovića za izrednega komisarja uprave mesta Beograda. Kot šef varnostne službe je vodil policijo mesta in občine in kot poveljnik srbske državne straže je bil neposredno podrejen generalu Meisnerju ter izvrševal povelja Nedičeve vlade. Tako je dajal navodila za aretacije, pretepanja in mučenje rodoljubov. Razpisoval je nagrade za ujete in ubite partizane. V času okupacije je vodil specialno policijo, ki je vršila množične aretacije ne samo v Beogradu, ampak tudi v notranjosti Srbije. Na povelje Nedičeve vlade je skupno z gestapom organiziral koncentracijsko taborišče v Banjici. Od 1941. leta je Dragi Jovanović sodeloval z organizacijo Draže Mihajloviča, kateri je pošiljal orožje in sanitetni material ter denar in druge potrebščine.

Od 1943. leta se je nahajal pod neposrednim poveljstvom Saše Mihajloviča, ki je bil Dražin poveljnik v Beogradu. Avgusta 1944 je organiziral sestanek med Dražo Mihajlovičem in Nedičem v vasi Razani pri Kosjeriću.

Tanasij Dinić, Velibor Jonić in Djura Dokić so sodelovali v izdajalski Nedičevi vladi in izvajali smernice in povelja nemškega okupatorja

Udeleževali so se pri organizaciji sodišč, ki naj bi sodila simpatizerje in pripadnike narodnoosvobodilnega gibanja. Obtoženci so sodelovali pri sestavi odredbe za prisilno vzgojo mladine in pri celi vrsti drugih naredb in odlokov, ki naj bi v Srbiji utrdili sistem državnega banditizma. Na temelju teh principov so se vršile aretacije več stotisoč prebivalcev Srbije. Ogromno število tistih, ki so prišli v koncentracijska taborišča ali zapore, je bilo pobitih. V Srbiji je bilo pobitih 200 tisoč mož, žena in otrok, od tega 70.000 samo v baniškem koncentracijskem taborišču.

Poleg tega je Tanasij Dinić sodeloval z agentoma gestapa Krausom in Hirom. Ob pričetku 1941. leta si je mnogo pri-

Zastopnik državnega tožilca, polkovnik Miloš Minić

zadeval za sklep pogodbe o pristupu Jugoslavije k trojnemu paktu. 13. aprila 1941. leta, še pred kapitulacijo, je razorožil oddelke, ki mu je poveljeval in ga predal Nemcem. S šefom gestapa Krausom je imel politična posvetovanja in mu dajal informacije političnega značaja. Kot namestnik ministra za notranje zadeve je Dinić vodil preiskavo o odgovornosti za dogodka od 27. marca 1941. Pri preiskavi je odkril gotove, zelo važne državne tajnosti, ki so se nanašale na naše diplomatske odnose z zavezniki silami. Na položaju pomočnika komisarja za notranje zadeve je vodil policijski aparat in se julija 1941 udeležil zbiranja talcev ter izdal povelja za streljanje.

Velibor Jonić je obtožen, da je izdajal povelja in navodila za širjenje fašistične propagande in zalo, kako se naj ljudstvo prisi k suženjskim pokorščinam. On je pobudnik znane Uredbe o beograjski univerzi, na temelju katere je bil uveden policijski režim na tej najvišji znanstveni ustanovi. Na njegov predlog so leta 1941 objavili prosvetni delavci apel na srbski narod, v katerem ga pozivajo na kapitulacijo in zoper narodno-osvobodilno gibanje. On je prav tako organiziral tudi antikomunistično razstavo in antikomunistične tečaje. Pred begom Nedičeve vlade iz Srbije je Jonić organiziral sestanek z zastopniki Draže Mihajloviča. Na konferenci so dosegli sporazum, da se vse sile Nedičeve vlade in Draže Mihajloviča združijo ter po umiku Nemcev inšistirajo zavzetje Beograda ter javijo preko radia, da so nacionalne sile Draže Mihajloviča osvobodile mesto od Nemcev, nato pa organizirajo obrambo proti narodno-osvobodilni vojski.

Djura Dokić je kot minister za promet v Nedičevi vladi skrbel za prometne zveze, ki so bile za nemške vojaške potrebe izredne važnosti.

Krsta Mušicki je obtožen zaradi tega, ker je sporazumno z Nemci poveljeval takozvani »prosvetoljni komandici«, s katero je sodeloval v prvi nemški kazenski ekspediciji v zahodni Srbiji. Oddelki, ki so se nahajali pod njegovim poveljstvom, so v Čacku in okolici skupno z Nemci postrelili 9000 partizanov in civilistov. Bil je neposredno podrejen nemškemu vojaškemu poveljniku za Srbijo. Nemci in Nedičeva vlada so smatrali njegove oddelke kot sestavni del nemške »Wehrmacht«. Po sporazumu med Nedičem in Dražo Mihajlovičem je izdal svojim oddelkom povelje, naj se priključijo četniškim tolpom Draže Mihajloviča. Po osvoboditvi Beograda in Srbije je pobegnil v Slovensko Primorje, kjer je sodeloval v borbah proti oddelkom Jugoslo-

vanske armade in se ramo ob rami boril z Nemci. Oddelki pod njegovim poveljstvom so izvršili celo vrsto nasilij nad prebivalstvom Julijske Krajine.

Boško Pavlović, ki je bil šef oddelka v komisariatu za notranje zadeve Milana Ačimovića v času, ko je bilo v Kragujevcu 1941. leta ustreljenih 7000 ljudi, je prišel v Kragujevac ter stalno vzdrževal tesne stike z okupacijskimi oblastmi. Prišel je organizirati pripadnike vojaških in političnih formacij, da bi jih uporabil v borbi proti jugoslovanski armadi.

S takim svojim delom so obtoženci Jovanović, Dinić, Jonić, Dokić, Mušicki in Pavlović izvršili vrsto zločinov proti čl. 3., toč. 3, 4. in 6., zakona o prestopkih proti ljudstvu in državi. Mušicki je izvršil tudi zločin po čl. 3., toč. 7., istega zakona, Jovanović in Dinić pa po čl. 8., toč. 9., istega zakona.

Lazar Marković in Kosta Kumanudi - zvesta pomočnika kvislinga Nedića

V tretjem delu obtožnice sta Marković Lazar in Kumanudi Kosta obtožena, da sta avgusta 1941 sodelovala na konferenci, ki jo je sklical Milan Ačimović zaradi apela na srbski narod. Tako sta ta dva dala svojo moralno in politično pomoč okupatorjem in domačim izdajalcem, ki so v tem času že širom Srbije streljali talce. Na drugi konferenci, katera se je vršila avgusta 1941, je Marković v diskusiji nastopal za sestavitve homogene vlade, v kateri naj bi bili predvsem ljudje z železno roko. Pri izvolitvi Milana Nedića za predsednika vlade sta sodelovala obtožena Marković in Kumanudi. Ob pričetku septembra 1941 bi morala Marković in Kumanudi prijeti pogajanja z zastopniki centralnega nacionalnega komiteja v Beogradu o razširitvi »beograjskega poslanskega odbora«. Kot voditelja tega odbora sta napisala memorandum kralju Petru, begunski vladi in zavezniki oblastem, v katerem sta ostro nastopila proti pomoči zaveznikom narodno-osvobodilni vojski. Lazar Marković je za časa okupacije vzdrževal zveze z organizacijo Draže Mihajloviča. Napisal je pamflet, v katerem je napadel hrvatski narod in se vnel za izredne ukrepe. Po osvoboditvi je napisal letak »Deklaracija združenih strank«, s katerim napada položaj, ki je nastal v demokratični Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. S takim delom sta obtožena izvršila zločine političnega sodelovanja s sovražnikom med vojno po čl. 3., toč. 6., zakona o prestopkih proti ljudstvu in državi.

Utemeljitev obtožnice

V utemeljitvi pravi obtožnica, da je vse navedeno podkrepjeno s pismenimi dokumenti in izpovedbami prič, kakor tudi s popolnim ali delnim priznanjem obtožencev ter z drugimi dokazilnimi sredstvi. Iz materiala, ki je na razpolago, je razvidno:

1. Da so obtoženci Dragoljub Mihajlovič in njegovi sodelavci kratak čas prikriti, nato pa popolnoma javno sodelovali z nemško fašističnimi okupatorji v borbi proti narodno osvobodilnemu gibanju narodov Jugoslavije. Med Mihajlovičeve sodelavce spadajo: obtoženci Slobodan Jovanović in drugi, ki so med vojno uživali gostoljubnost zaveznikov držav in pomagali okupatorjem na ta način, da so skupno z Mihajlovičem vodili izdajalsko četniško organizacijo, ki je sodelovala z okupatorjem.

2. Da so Dragomir Jovanović, Dinić in drugi sodelavci izdajalske Nediće stopili odkrito v službo okupatorja in delali po smernicah in poveljih, ki so jih dajali okupatorji. Ti ljudje so z vsemi sredstvi pomagali pri rušenju osvobodilnega gibanja srbskega naroda.

3. Dragi Jovanović in drugi Nedičevi sodelavci so izvršili ogromno najrazličnejših in najtežjih zločinov.

4. Lazar Marković in Kosta Kumanudi sta podpirala izdajalsko vojno zločince Mihajloviča in Nedića in sta se kompromitirala ne samo v sodelovanju z okupatorjem, ampak tudi v sodelovanju z Mihajlovičem in Nedičem. Njuno delo je bilo usmerjeno k edinemu cilju — to je zadušitvi narodno-osvobodilnega gibanja v Jugoslaviji.

Iz dokazilnega materiala je razvidno, da je delo Draže Mihajloviča, Stevana Moljeviča, Živka Topalovića, Slobodana Jovanovića in ostalih imelo namen omogočiti osvobodilno gibanje v Jugoslaviji in pomagati okupatorju pri uničenju demokratičnih osvobodilnih sil. Mihajlovič je takoj ob vsega začetka vodil borbo proti tistim, ki so se dvignili proti okupatorju in je na ta način razplamtel bratomorno vojno v korist Nemcev.

Obtoženi od leve proti desni: Draža-Dragoljub Mihajlovič, dr. Stevan Moljevič, Djuro Vilović, Radoslav-Rade Radić, Slavoljub Vranješević, Miloš Glišić, Dragomir-Dragi Jovanović, Tanasij-Tasa Dinić, Velibor Jonić, Djuro Dukić, Kosta Mušicki, Boško Pavlović, dr. Lazar-Laza Marković, dr. Kosta Kumanudi

PLZEN, Kladno IN ZLIN DANES

Ogromni napori in uspehi češkoslovaškega proletariata pri obnovi in izgradnji Druge republike

V Škodovih tovarnah

Plzen leži 91 km zahodno od Prage. Je eno največjih čeških industrijskih središč, v katerem so velike Škodove tovarne in pivovarna znanega plzenskega piva. Mesto ima 138.000 prebivalcev. Škodove tovarne so bile pred vojno last nekaj delničarjev. Nemci so tovarne vključili v družbo »Herman Göring Werke«. V tovarne so natrpali svoje tehnične strokovnjake za vojno industrijo in preusmerili celotno produkcijo izključno v produkcijo topov in tankov. Število delavcev so povečali na 10.000. Čim več orožja je Hitlerjeva armada izgubljala na vzhodni fronti, toliko več nemških delavcev je prihajalo v Plzen. Domači delavci so bili v tovarni v manj-

»Kako ste sprejeli nacionalizacijo tovarne?« smo vprašali.

»Z veseljem in navdušenjem,« so nam odgovorili delavci pri vroči peči.

»Odkar je tovarna nacionalizirana in imamo novo vodstvo, delamo popolnoma drugače kot poprej. Nikdar nismo pri nas v tovarni poznali tekmovalnosti. Le s priganjanjem so lastniki dosegli višjo produkcijo. Danes tudi pri nas tekmuje. Seveda, tako organiziranega tekmovalnosti, kot je v Jugoslaviji, ni. V našem oddelku smo s tekmovalnim, ki smo ga začeli na lastno pobudo, povečali v petih tednih proizvodnjo za 20%.

Tako je pripovedoval delavec Škedel, ki nas je vodil po svojem oddelku. Z

Obnova Škodovih tovarn

šini. Nemški priganjači so jih ostro kontrolirali, da ne bi prišlo do sabotaž.

Skozi vsa leta vojne je tovarna delala z ogromno kapaciteto. Šele tik pred koncem vojne je bila bombardirana, da je delo v vsej tovarni popolnoma prenehalo, ker je bilo 72% tovarniških objektov in strojev uničenih. Nemški delavci in tehniki so tedaj mesto zapustili.

Ob osvoboditvi je delo v tovarni stalo. Toda ne za dolgo. Delavci so vedeli, da nova država potrebuje strojev in drugih produktov, zato so pričeli z odstranjevanjem ruševin. Noč in dan so odvažali kamene in čistili tovarniške objekte. Le zaradi takšne požrtvovalnosti so po treh mesecih v nekaterih oddelkih tovarne že zapeli stroji.

Škodove tovarne so sedaj nacionalizirane. Vodstvo podjetja je popolnoma novo. Tovarna ima svoj upravni odbor, ki ga sestavljajo člani tehničnega vodstva in najboljši delavci, člani sindikalne podružnice. Ta uprava, ki je doslej bila imenovana, ne pa izvoljena, skrbi za produkcijo in določuje plače v okviru uredbe o mezdah, ki jo je izdala vlada. V Škodovih tovarnah zasluži delavec od 2000 do 6000 čeških kron (1 češka krona = 1 din).

V ogromnih delavnicah Škodove tovarne ni videti utrujenosti, vse je živo in razgibano. Ko smo hodili iz oddelka v oddelke, so nas delavci navdušeno pozdravljali. Vsak nam je rad povedal o vsem, kar smo ga vprašali. Posebno samozvestno in radostno so govorili o delovni disciplini, o emotni novi sindikalni organizaciji, o obnovitvenih delih itd. V vsakem oddelku so nam pripovedovali o zvišanju produkcije, o novih metodah dela, o tekmovalnosti in podobno. Mnogo so izpraševali o življenju v Jugoslaviji.

Vsakdo bi se rad fotografiral z nami pri svojem stroju. Če bi lahko vzeli svoje fotografske aparate s seboj v tovarno, bi radi izpolnili sleherno željo. Počutili smo se kot med jesenskimi kovinarji.

Rudniki v Kladnu

Kladno je največje industrijsko mesto na Češkem. Tu so najboljši rudniki, velike tovarne jekla in železa — »Poldne tovarne«, tovarna »Konjev« in rudnik dr. E. Beneša. Vsa ta ogromna industrijska bogastva so bila pretežno nemška last. Danes je vse nacionalizirano. V metalurgičnih tovarnah dela čez 23.000 delavcev, v rudniku pa 14.000 rudarjev.

Kladno je mesto velikih socialnih borb. Delavski razred je v tem mestu vodil velike štrajke za socialne in politične pravice. Leta 1920 je bil velik štrajk, ko so delavci zahtevali, da češka država vzpostavi prijateljske odnose s Sovjetsko zvezo. Leta 1937 so rudarji Kladna stavalni solidarno z angleškimi rudarji, ki tega niso pozabili. Po osvoboditvi je predsednik sindikata angleških rudarjev obiskal Kladno in se zahvalil rudarjem za pomoč, ki so jo nudili angleškim rudarjem pred 9 leti.

Industrijski bazen Kladno je ostal med vojno nepoškodovan. Vse tovarne in industrijske naprave so ostale cele. Nemci so blazno izkoriščali rudna bogastva, ne da bi izboljševali tehnične naprave. Zato so bila po osvoboditvi potrebna velika obnovitvena dela produkcijskih in varnostnih inštalacij.

Med 8. in 9. majem 1945 je Rdeča armada osvobodila Kladno. Po 5 dneh je iz peči že teklo železo. Šest mesecev po osvoboditvi so rudarji v rudniku dr. E. Beneša prekoračili produkcijo 1937. leta, tistega leta, ko so bili doseženi v celotni češki proizvodnji največji uspehi.

velikim ponosom, kot da razkazuje lastne stroje, nas je vodil od mašine do mašine. Govoril je počasi, da smo ga lahko razumeli. Veselo je pripovedoval o novih možnostih zvišanja produkcije, ko bo očiščen še ta in oni objekt, ko bo zopet začel delati ta in oni stroj. Ko smo zapustili njegov oddelke, nam je naročil:

»Pozdravite junaške jugoslovanske narode, pozdravite vaše delavce in jim povejte, da smo jim hvaležni za njihovo borbo. Povejte jim, da smo njihovi večni prijatelji.«

»Pri nas v livarni — nas je pozdravil starejši delavec — smo iznašli nov način matičnega vlivljanja. Zato smo produkcijo tega izdelka zvišali za 40%.

V strojnem oddelku je produkcija lokomotiv porasla od decembra do marca v razmerju 1:6:11. V juliju bodo dosegli že 80. Tako hiter dvig produkcije je mogoče zato, ker vsak dan steče kak nov stroj. »Pri vas v Jugoslaviji primanjkuje lokomotiv. Pa saj jih mi pridno izdelujemo, lahko jih boste dobili pri nas,« nam je nasmejan povedal delavec iz strojnega oddelka.

Ogromne Škodove tovarne, ki bodo v nekaj mesecih delale s celotno kapaciteto, bodo sprejele 250 vajencev iz Jugoslavije. Videli smo dvorano in stroje, pri katerih bodo delali naši vajenci. Poleg oskrbe bodo prejemali prvo leto 432 Kč mesečno, drugo leto 672 Kč, tretje 912 Kč, četrto pa 1056 Kč mesečno. V železniških delavnicah bodo dobili še 20% nagrade. Obiskovali bodo tudi strokovno šolo.

Ko smo zapuščali Plzen in se vračali v Prago, smo se vozili skozi mnoga industrijska mesta. Vozili smo se tudi skozi lepe češke vasi. Ogromna polja so bila lepo zasejana. Na poljih so kmetje pridno delali. Delali so za to, da bo plzenski kovinar imel dovolj kruha, da bo lahko še več doprinesel k obnovi močne češke industrije in k dvigu produkcije v prosep Druge republike.

Vse tovarne industrijskega bazena Kladno so danes v reorganizaciji. Organizirajo se v kombinata.

Veliki uspehi v proizvodnji so bili doseženi zaradi sprememb, ki so se izvršile. Na iniciativo KPC so našli takoj pravi odnos med delavci in tehnično inteligenco. Nove uprave tovarn niso izbrane po pariteti strank, marveč po sposobnosti posameznikov in po njihovem zadržanju v času okupacije. Zastopniki delavcev so svoje predstavnike v upravni odbor izvolili, kar se v vseh ostalih industrijah še ni izvršilo. V podjetjih je zelo tesno sodelovanje med upravami in sindikalnimi organizacijami. Pri določanju proizvodnih načrtov delavci neposredno sodelujejo s tehničnim vodstvom.

Delavci rudnika v Kladnem so pred zimo pozvali vsa rudarska podjetja v Jugoslaviji na tekmovalnost. Samo s tekmovalnim je uspelo preskrbeti državo preteklo zimo s premogom. V pozivu na tekmovalnost so rudarji pozvali na delo vse prebivalce svojega mesta. Zene so dale rudniku 11.000 prostovoljnih delovnih ur. V vsem okrožju je 200 udarnikov, ki so predlagani za odklovanje. Zene-prostovoljke so se pri delu izkazale kot izkušeni »haverji«. V Kladnu vsak človek le toliko velja, kolikor naredi za državo. Tisti, ki malo delajo, malo ali nič ne pomenijo. Kdor prosi nakaznico za čevlje ali kar koli drugega, mora odgovoriti na vprašanje, koliko prostovoljnih ur je naredil za republiko. Vsakdo, ki ima malo ur, dobi

malo nakaznic. Kdor pa je veliko delal, ne čuti nobenega pomanjkanja, zanj je v Kladnu vsega dovolj.

V predvolivni kampanji je organizacija KPC pozvala rudarje, naj namesto udeležbe po volivnih sestankih gredo na prostovoljno delo. Vsi delavci in inženirji rudnika dr. E. Beneša so se temu pozivu odzvali. Normalno delajo v rudniku v treh izmenah, sedaj so delali v dveh po 12 ur dnevno in produkcija se je vsak dan dvigala za 50 vagonov. »To je bila najboljša volivna agitacija — delo za republiko,« nam je pojasnil predsednik sindikalne podružnice. Zato so tudi volivni rezultati bili v Kladnu najboljši.

Ko smo o Kladnu hoteli še več vedeti, je prišlo sporočilo, da nas rudarji vabijo, naj pridemo k njim, preden gredo v jame. Radi smo se odzvali. Na dvorišču nas je pozdravilo na stotine »knopov«, mladih in starih, s svetilkami v rokah, v delovnih rudarskih oblekah. Vsi so se zbrali okrog nas.

Predsednik sindikalne organizacije je stopil na majhen oder, izrekel pozdrave

revirja Kladna, nakar je nadaljeval in govoril o junaštvu delavskega razreda jugoslovanskih narodov v času osvobodilne borbe in o velikih delovnih podvigih in uspehih delovnega ljudstva v Jugoslaviji. Dobro je poznal tista industrijska podjetja v naši državi, ki so v obnovi in produktivi dosegla največje uspehe. Rudarji so vzklikali Titu, vsi so ploskali Jugoslaviji, vsi so zahtevali uresničenje zahtev Jugoslavije v Julij-ski krajini. »Trst Jugoslaviji!« so klicali kladenski rudarji prav tako odločno in opominjajoče kot tržaški delavci. V takem okolju smo se počutili kot doma, kot v Trbovljah. Razgovarjali smo se vsak v svojem jeziku kot stari znanci. Vsi smo se razumeli.

Ko je zatulila sirena in dala znak za odhod v jame, so se rudarji od nas poslovili z vzkliki: »Živelo bratstvo jugoslovanskih narodov in narodov CSR! Živela velika ZSSR! Živel Stalin! Živel Tito!« S temi vzkliki so rudarji nekje črna, danes cvetočega Kladna odhajali v jame. V slovo smo jim odgovorili: »Živel junaški proletariats Kladna!«

Novo življenje v Zlinu

Zlin, mesto nekoč mogočnega Bafe, leži 77 km zahodno od Brna v izrazito poljedelskem predelu Moravske. Ko stopiš na prometno križišče, vidiš veliko število mnogonadstropnih palač. Človek misli, da je tu letovišče in ne industrijski center. Saj so med nebotičniki le parki, nasadi in vrtovi. Ali živi vseh 50.000 prebivalcev v teh 10 in več nadstropnih palačah? Ne. V velikih poslopih so le industrijski obrati, pisarne, podjetja, društveni dom in 14 domov za vajence. Daleč od teh palač pa so med drevmi male hišice, v katerih živijo edini prebivalci mesta — družine delavcev in nameščenecv tako imenovane-ga podjetja Bafe.

Zlin ima ogromno industrijo. Ob koncu prve republike je bilo zaposlenih v vsej CSR pri Bafi čez 48.000 delavcev, v času okupacije 52.000 brez Slovaške, danes zopet 49.000. V tovarnah Zlina dela danes 25.000 delavcev, od tega 40% žena.

Nemci so v tovarnah Zlina izdelovali vojni material: posamezne dele V¹, V² in artilerijo za mornarico. Oktobra 1944 je bil Zlin bombardiran, pri čemer je bilo poškodovano 60% tovarne za čevlje ter 40% ostalih obratov in industrijskih objektov. Ogromno elektrarno, ki oskr-

KPC v okraju Zlin, po osvoboditvi pa sekretar okrajnega komiteta partije v Zlinu, nakar je bil brez protikandidata izvoljen od vseh delavcev za njihovega predstavnika v narodni upravi. Velike spremembe pri vodstvu podjetja so imele za posledico ogromne spremembe v življenju mesta Zlin.

Ko je narodna uprava prevzela podjetje, je primanjkovalo strojev, porušeni ali delno uničeni so bili industrijski objekti, mnogo delavcev se še ni vrnilo iz pregnanstva. Toda vse težave so bile hitro premagane.

Prvo naročilo je bilo 50.000 parov čevljev za Rdečo armado. Treba ga je bilo izvršiti v 15 dneh. Vse je šlo na delo. Delali so ob sobotah in nedeljah in program je bil izpolnjen predčasno.

Danes že delajo vse tovarne v Zlinu: tovarna za obutev, tovarna za kože, za gume, za pnevmatike, za nogavice, tovarna kemičnih proizvodov in strojna tovarna. Ne le, da ni ostalo pri starem: v proizvodnji obutev in gume se bo podjetje razvilo še za 80%. Za tovarno čevljev se zida velika osemnadstropna palača, ki bo gotova letošnjo jesen. V dveh letih bo popravljeno vse, kar je vojna uničila. V samem Zlinu dela pri obnovi več delavcev kot v proizvodnji.

Rudarji v Kladnu med govorom predsednika sindikatov, ki jim govori o Jugoslaviji

buje z energijo vse obrate in mesto, so hoteli Nemci pred umikom zažgati. Domači delavci so to preprečili.

Nemci v tovarnah niso mogli producirati orožja brez velikih motenj: Sabotaže domačega prebivalstva so bile znane. Skozi vsa vojna leta je obstajala v tovarni ilegalna organizacija KPC, ki je dajala iniciativo za sabotaže, vzdrževala zveze s partizani, ki so jih delavci in nameščenci materialno in finančno znatno podpirali. Ni niso opravili nemški uradniki, ki so v tovarni kontrolirali produkcijo in smrtno kaznovali primere sabotaže.

Po osvoboditvi je tovarna dobila novo vodstvo. Delavci so izvolili novo direk-cijo podjetja. Vse premoženje Bafe je bilo kljub odločnemu upiranju mnogih politikov v celoti nacionalizirano in je postalo največje narodno podjetje CSR. Za generalnega direktorja vseh bivših Bafovih tovarn je bil izvoljen 33 letni dr. Holy Ivan, ki je bil v tovarni prodajalec, skladiščnik in poznejše uradnik. V čas okupacije je vodil v tovarni ilegalno delo KPC, pri volitvah 26. maja pa je bil na tej listi izvoljen za poslanca v ustavodajno skupščino. Poleg njega ima v podjetju vodilno mesto Josef Klonka, predsednik tovarniškega sveta, ki je bil pred vojno 6 let predsednik sindikata kovinarjev. Med okupacijo je bil vodja ilegalne organizacije

Organizacija dela v tovarnah je izvedena popolnoma drugače kot je bila poprej. V času do 1938. leta ni bilo nikdar odrejenega delovnega časa. Vsak delavec je moral izdelati gotovo količino izdelkov dnevno, tako da je moral delati po 14 ur na dan. Na poseben način so prej izkoriščali mlade ljudi in vajence. Vsak učenec je moral delati dnevno več kot 8 ur, da je zaslužil za hrano, stanovanje in učenje. Po delu so vajenci študirali do 11. ure ponoči, da so mogli narediti izpite in dobiti potrebna spričevala. Sedaj imajo v Zlinu 3000 do 4000 vajencev. Delajo le 4 ure na dan, in to samo za praktičen pouk. Tovarna jim plača vso oskrbo, šolo in še nekaj gotovine, dobijo.

Na določenih mestih je delalo prej 100 ljudi. Posledica izredno napornega dela je bila, da je bil vsak delavec pri 40 letih vse živla na nogah, rokah in na vratu, da je bil popolnoma izčrpan in je izgledal kot starec. Malokdo je po 15 ali 20 letih dela mogel še stati na nogah. Danes dela na istih mestih, kjer je bilo prej 100 ljudi, 125 delavcev. Ker se je torej na ta način povečalo število delavcev, je povprečna proizvodnja proti prejšnji padla, a človek ni več suženj stroja in v moških letih starec, mogel bo delati vsaj 15 let dalje, kot je delal prej.

Odnos med delodajalci in delojemalci je bil prej neznošen. Ne le, da je bila žena zelo slabo plačana. Od mojstrov navzgor so jo vsi zlorabljali, pri delu pretepali itd. Danes ni o tem nobenega sledu več. Za isto delo prejemajo žene enako plačilo kot moški. — Vsak primer zlorabe vodstvo tovarne in sindikalna podružnica najstrože kaznujeta.

Sindikalna organizacija je prej obstajala le na papirju. Predsednik sindikata metalurgov je bil istočasno direktor strojne tovarne. Vsi direktorji oddelkov so bili predsedniki sindikatov. Tovarniški odbor je bil imenovan od delodajalca. Člani tega odbora so bili vodje posameznih oddelkov, mojstri itd. V tovarni so igrali le vlogo »špičlov«, priganjačev in valptov.

Danes ima podjetje svojo sindikalno organizacijo, katere člani so izvoljeni od vseh delavcev in nameščenecv. Poleg sindikalne organizacije obstajajo v podjetju tudi politične stranke, med njimi je najmočnejša KPC, ki ima okoli 7000 članov in ki z njo simpatizira 90% vsega delavstva.

Vse te velike spremembe v Zlinu se močno odražajo v življenju mesta in v delavnicah. Od osvoboditve do 1. januarja 1946 je dosegla produkcija čevljev 7.500.000 parov. Sedaj izdelujejo tedensko 430.000 parov čevljev vseh vrst.

V tovarni so delavci organizirali tekmovalnost. V tovarni za kože so dosegli čez 25%no zvišanje proizvodnje. Zaradi pomanjkanja gotovih surovin se tekmovalnost v vseh oddelkih ne more zadosti razviti. Nov odnos do dela se pozna v kvaliteti produktov. Veliko iznajdljivosti kažejo vsi pri iskanju novih oblik izdelkov in pri izboljšanju delovne organizacije.

Delavstvo se neposredno interesira za vodstvo podjetja in za kvaliteto produkcije preko odbora za proizvodnjo in preko tehničnega sveta. Primer: Preteklo zimo je podjetju primanjkovalo premoga. V enem dnevu se je javilo 5000 delavcev na prostovoljno delo v rudniku, ker je bilo število rudarjev v revirjih premajhno za kritje vseh potreb države. Štiri mesece so delali v petih rudnikih v Moravski Ostravi. Za dobro delo so prejeli pohvalo tehničnega vodstva rudnikov.

Sedaj, ko je sezona za gradbena dela, se je zopet prijavilo čez 5000 delavcev in delavk na prostovoljno delo za obnovo tovarniških objektov. Prostovoljno delo opravljajo v delovnih brigadah v prostem času. Vodstvo tovarne gre vsako nedeljo skupaj z delavci na prostovoljno delo. Vse prostovoljne delovne ure podjetje plača. Delavci in nameščenci so osnovali poseben fond, v katerega se steka zaslužek prostovoljnega dela. Sredstva tega fonda bodo uporabljena za kulturno-prosvetne potrebe.

Kulturno-prosvetno delo je v Zlinu dobro organizirano. Podjetje ima lasten simfonični orkester, ki ga sestavljajo delavci in nameščenci. Noben član orkestra ni vključen v produkcijo. Vse godbenike plačuje podjetje samo. V jeseni bodo imeli tudi svoje lastno gledališče. Sedaj v Zlinu redno gostujejo gledališča iz Prage, Brna in drugih mest. Podjetje ima tudi svoj kinematograf, ki je sicer kot vsi ostali podržavljen, vendar je 2500 mest v dvorani rezerviranih za vse predstave izključno za delavce in nameščence.

V Zlinu izdajajo tovarne svoje časopise. »Puls novega Zlina« izhaja dvakrat tedensko. V listu sodelujejo delavci in nameščenci. Mesečnik »Tehnični svetovalec« prinaša tehnična navodila za delo. Vprašanja prodaje obravnava poseben »Bilten prodajalcev«. Mesečno izhaja še revija o novih patentih, o delu iznajditeljev in strokovnjakov.

V podjetju obstaja ehotna fizikalna organizacija, ki ima velika športna igrališča. V Zlinu gojijo vse vrste športov — od nogometa in odbojke do tenisa. Čez 80% delavcev in nameščenecv aktivno sodeluje v fizikalni. Poleg tega obstajajo dobri šahovski klubi, ki imajo tudi nekaj šahovskih mojstrov.

Videl sem delavce, ki so šli na delo, videl sem jih pri delu, videl sem jih, ko so šli z dela. Takoj sem spoznal tiste, ki so že vsaj 10 let delali v tovarni Zlina. Hodili so počasi, na rokah in vratu so imeli debele žile, obraze blede in oči udre. Na mladih ljudeh, starih od 25 do 30 let so se takoj videli sledovi neusmiljenega izkoriščanja sistema gospoda Bafe. Le najmlajši, učenci in vajenci ter novi delavci, so bili živahni in nasmejani.

Toda vsi ti udrti obrazi so imeli v sebi mnogo življenja, na njih se je zrcalila volja do dela, do novega življenja. »Ali se je dosti spremenilo pri vas od osvoboditve?« sem vprašal bledega moža.

»Vse, prav vse se je spremenilo. Prej je bil Zlin mesto smrti, sedaj je postal mesto življenja.«

To novo življenje smo videli v Plznu, v Kladnu in povsod, kjer koli smo se srečali s češkimi ali slovaškimi delovnimi človekom. Prepričan sem, da ima država takega proletariata pred seboj lepo bodočnost.

D. F.

Tovarne »Maršala Tita« pri Pragi

Ob zaključku plenuma Glavnega odbora Enotnih sindikatov

Organizacija delavskih počitniških domov in posredovanja dela - nove velike naloge Enotnih sindikatov

V soboto je na plenumu Glavnega odbora Enotnih sindikatov delavcev in nameščenecv Jugoslavije tov. Djuro Salaj, predsednik Glavnega odbora, poročal o organizaciji delavsko-nameščenjskih počitniških domov.

V začetku je naglasil, da je ljudska vlada po osvoboditvi doslej storila celo vrsto socialno-političnih ukrepov, ki so pomagali delavskemu razredu, da uspešno obnovi in gradi svojo državo. Eden teh ukrepov je ustanovitev delavsko-nameščenjskih počitniških domov Enotnih sindikatov in klimatskih krajev naše države. S sklepom gospodarskega sveta so Enotnim sindikatom brezplačno prepustili hoteli bivše Zadruga državnih uslužbencev v Vrtnjaci banji, hotel z dvema poslopjema v Gozdu-Martuljku v Sloveniji, hotel, vila in hiša v Kaštelu Starem in eden največjih hotelov na Jadranu v Ulcinju. Skoraj vsa ta poslopja so bila poškodovana med vojno in storjeni so ukrepi, da jih popravijo. Ko bodo vsa ta poslopja popravljena, bo lahko v njih počivalo nad 700 delavcev in nameščenecv.

Velika skrb ljudske vlade za socialna vprašanja delovnega ljudstva

Da bi bilo Enotnim sindikatom olajšano prizadevanje za ustanovitev počitniških domov, je zvezna vlada s svojim sklepom 18. aprila t. l. v zvezi z razpustom delavskih zbornic določila, da se dajate, ki so jih odtegovala delavske zbornice, prepuste Enotnim sindikatom za organizacijo delavskih počitniških domov. Toda v ta namen so potrebna velika sredstva, zato bo moralo pomagati tudi socialno zavarovanje z gmočno podporo.

Vse to najbolj zgovorno priča o veliki skrbi, ki jo naša ljudska oblast posveča socialnim vprašanjem delovnega ljudstva. V stari reakcionarni Jugoslaviji delavski razred ni mogel niti sanjati o počitnicah v letovisti. Na počitnice je lahko odhajala samo peščica izkoriščevalcev. Najznačilnejši primer v tem pogledu so prav ti hoteli, ki so jih Enotni sindikati dobili od vlade za uređitev delavskih počitniških domov. Ti hoteli so bili las Zadruga državnih uslužbencev, toda prav državni uslužbenec so imeli od njih najmanj koristi. V teh hotelih so se v glavnem košatili režimski ljudje in njihove družine, med tem, ko večina državnih uradnikov stare Jugoslavije, čeprav so v zadrugu vplačali 80 milijonov din, niso mogli niti misliti na letovanje v teh hotelih, ker so bile cene previsoke. Zdaj so ti hoteli v rokah Enotnih sindikatov in bodo služili edino delavskemu razredu.

Pravilnik o organizaciji delavsko-nameščenjskih počitniških domov

Potem je tov. Salaj navedel posamezne določbe pravilnika o organizaciji delavsko-nameščenjskih počitniških domov. Pravilnik določa, da lahko uživajo počitnice v teh domovih delavci in nameščenici, ki plačajo davščino za delavske počitniške domove, in sicer: a) ob plačilu stroškov po določenih cenah, b) ob oprostitvi plačila stroškov za stanovanje ali hrano, c) brezplačno. Počitnice ob oprostitvi stroškov za stanovanje a) hrano bodo lahko uživali zaslužni delavci in nameščenici (udarniki in izumitelji), ki jih bodo pošiljali v počitniške domove.

ve sindikalne organizacije, podjetja ali ustanove. V takšnih primerih bo stroške popusta prevzela organizacija, podjetje ali ustanova, ki bo poslala delavca ali nameščenca na počitnice, razliko stroškov pa bo plačal sam delavec ali nameščenec. Brezplačne počitnice bodo lahko uživali posebno zaslužni udarniki, pionirji proizvodnje, iznajditelji, racionalizatorji in organizatorji proizvodnje, ki s svojim delom prispevajo znatni delež za zgraditev našega gospodarstva. Brezplačne počitnice za posameznike bodo predlagale sindikalne organizacije v sporazumu z upravami podjetij ali ustanov.

Ob zaključku svojega poročila je tovarš Salaj omenil, da je ljudska vlada Hrvatske dala Enotnim sindikatom dve poslopji v Dalmaciji za delavske počitniške domove, Ljudski odbor v Subotici bo pa prav tako prepustil v brezplačno uporabo za deset let za delavski počitniški dom poslopje na Paliču.

Tov. Salaj je končno predlagal plenumu, da sprejme pravilnik o organizaciji delavsko-nameščenjskih počitniških domov in osnutek proračuna za drugo polletje letošnjega leta odseka za delavsko-počitniške domove. Po razpravi sta bila oba predloga soglasno sprejeta.

Posredovanje dela v pristojnosti Enotnih sindikatov

Tov. Adam Katič, sekretar Glavnega odbora Enotnih sindikatov, je podal poročilo o organizaciji službe za posredovanje dela, ki po sklepu zvezne vlade o razpustu delavskih zbornic in borze dela spada odslej v pristojnost Enotnih sindikatov.

Nova služba za posredovanje dela, ki jo organizirajo Enotni sindikati, mora najti delovna mesta, da hitro zaposli delavce in nameščenice in da razdeljuje delovne moči v okviru državnega gospodarskega načrta. Naloge te službe so: evidenca nezaposlenih delavcev, evidenca potreb po delovnih močeh v posameznih strokah narodnega gospodarstva v okviru državnega načrta, evidenca zaposlenih delovnih moči po strokah narodnega gospodarstva, po delovni kvalifikaciji in vrsti dela, dalje evidenca zaposlenih delovnih moči po strokah nastitev zaposlenih delovnih moči in zbiranje podatkov za statistično službo z vseh področij službe za posredovanje dela. Statistično službo bodo lahko najbolje opravljali organi socialnega zavarovanja.

Glede zaposlitve mladih delovnih moči je določeno svetovanje pri izbiri poklica, kar pomeni, da je treba v prihodnje postaviti vprašanje zaposlitve mladih delovnih moči na novo, znanstveno podlago. Novost v službi posredovanja dela je določba o razmestitvi zaposlenih delovnih moči, zakaj novih kvalificiranih moči najbrž ne bo dovolj za izpopolnjevanje vseh delovnih mest v podjetjih, in državne oblasti bodo morale odrediti nekatere razmestitve strokovnih delovnih moči v nova gospodarska podjetja.

Tov. Katič je naglasil, da sindikalne organizacije s prevzemom službe za posredovanje dela opravljajo javnopravno službo, ki zahteva vsak dan neposreden stik z organi državnega gospodarstva in državne oblasti. Zlasti s krajevnimi organi oblasti. Službo za posredovanje dela vodi Glavni odbor Enotnih sindikatov. Določeno je, da federalni odbori po posameznih ljudskih republikah organizirajo svoje odseke za posredovanje dela ter da organizirajo službo za posredovanje dela na svojem ozemlju.

Glavno težišče v službi za posredovanje dela je v krajevnih sindikalnih svetih in podružnicah v podjetjih, kakor tudi v revirskih odborih in drugih okrožnih in okrajnih sindikalnih organih, kjer pač delujejo. Krajevni sindikalni sveti, ki so ustanovljeni v središčih z večjim gospodarskim in prometnim pomenom, bodo imeli svoje odseke s primernim številom uradnikov, ki bodo opravljali informacijsko službo, obdelovali statistiko, upravljali delavska zavetišča, kopalnice in postaje za desinfekcijo in desinsekcijo. Krajevni sindikalni sveti v manjših krajih bodo imeli svoje oddelke z enim ali dvema uradnikoma, ki bosta opravljala službo posredovanja dela, po eden teh uradnikov bo pa pomagal tudi pri splošnih sindikalnih poslih. Krajevni sindikalni sveti v manjših krajih bodo imeli po enega referenta, ki bo hkrati opravljal službo za posredovanje dela in pomagal pri sindikalnih poslih, krajevni sindikalni sveti v povsem malih krajih bodo pa imeli referate, v katerih bodo zaposleni kombinirano plačani nameščenec iz sindikata in iz stroke za posredovanje dela. Sindikalne podružnice, zlasti v večjih industrijskih podjetjih, bodo imele nalogo skupno z delavskimi zaupniki obveščati svoje krajeve sindikalne svete, koliko delavcev je sprejetih v podjetje, pogosto bodo pa morali izplačevati podpore nezaposlenim in druge podpore. Da bi bilo omogočeno pravilno delovanje te službe, je država odredila plačevanje posebne davščine za delavske sindikate, ki so jo prejnsje faze odtegovala borze dela, in ta davščina se vključuje v proračunsko posredovanje nove službe za posredovanje dela. Kontrola vsega poslovanja, tako v upravnem kakor v finančnem pogledu, bo imel glavni odbor in drugi višji sindikalni organi.

Ob zaključku svojega poročila je tov. Katič naglasil, da se morajo vsi sindikalni funkcionarji brez izjeme, ne glede na svoje posle, seznaniti z organizacijo službe za posredovanje dela, prihajati na teren in neposredno nadzirati, kako ta služba funkcioniira.

Potem je poročevalec predložil pravilnik in osnutek proračunske službe za posredovanje dela, da ju plenum sprejme. Po krajši razpravi sta bila predloga sprejeta.

Reorganizacija Glavnega odbora Enotnih sindikatov

V nedeljo je po razpravi nekaterih organizacijskih vprašanj tov. Ivan Božičević, sekretar glavnega odbora, predlagal v dopolnitev reorganizacije glavnega odbora, ker so posamezna odgovorna mesta v glavnem odboru zaradi smrti Radoje Dakića in Viktorja Koleše in zaradi odhoda nekaterih članov glavnega odbora, ki so prevzeli nove dolžnosti, ostala izpraznjena.

Na predlog tov. Ivana Božičevića je bil soglasno izvoljen Izvršni odbor Glavnega odbora Enotnih sindikatov: Djuro Salaj, predsednik, Laza Stefanović, prvi podpredsednik, Voja Leković, drugi podpredsednik; sekretarji: Djuro Spoljarić, Sava Medan, Pepe Kardelj, Adam Katič, Josip Cazi, Ivan Božičević; odborniki: Bogdan Krekić, Frane Svetek, Gojko Berberović in Mihailo Svabić; člani plenuma: Marko Belinić, Risto Stefanović, Dušan Petrović-Sane, Asparuh Korubinovski, Lazar Plavšić, dr. Jerko Radmilović, Boris Petrovski, Albin Vipotnik, Mihailo Milonović, dr. Miloš Popović, Iso Jovanović, Milada Rajter, Sefket Maglajić, Nikola Milanović in Pavle Radoman.

V kovinski industriji je na prvem mestu tovarna »Sartid«

Centralna uprava Zveze delavcev in nameščenecv metalne industrije je na podlagi prejetih podatkov ugotovila, da je najboljši kolektiv med kovinarji delavstvo podjetja »Sartid«, tovarne kmetijskih strojev in livarne v Smederevu.

Delavci »Sartida« so presegli proizvodni načrt za 32 %; prispevali so 19.832 prostovoljnih delovnih ur, izkoristili so stroje ter napravile do 136 %; 82 delavcev je delalo po določenih delovnih normah, ki jih zdaj že presega 54 do 100 % delavcev. Povečali so kakovost svojih izdelkov za 27 %; znižali so proizvodne stroške za 10 % in odpadke za 100 %; prihranili so surovin in materiala 40 %; 49 delavcev je bilo proglašanih za udarnike, številni pa so bili predlagani za odlikovanje. Med prvomajskim tekmovanjem so priredili tri strokovne tečaje. Vsi delavci so sindikalno organizirani in 90,5 % jih redno plačuje članarino.

Razen tega se delavci »Sartida« marljivo posvečajo kulturno prosvetnemu in fizikalnemu delu. Sestavili so diletantsko igralsko skupino in ustanovili fizikalno društvo »Metalac«, prireajo redne bralne ure, pišejo v stenšane in prireajo ustne časopise.

Med najboljšimi podjetji kovinske industrije je tudi državna žičarna in železarna »Fabeksc« v Novem Sadu, kjer so delavci povečali storilnost in presegli proizvodni načrt za 34,5 %, tako da so se lahko nekateri izdelki pocenili za 15,5 %.

Med najboljša podjetja spada prav tako tovarna motorjev v Rakovici, kjer je bil presežen proizvodni načrt za 14 % in izboljšane norme za 10 %; proizvodni stroški so bili znižani za 10 %; po nor-

mah dela 33 % delavcev. Tudi v železniški industriji je bil proizvodni načrt presežen za 12 %; proizvodni stroški so bili znižani za 6 %; delovne norme so bile zboljšane za 15 %. Prirejenih je bilo 8 strokovnih tečajev, ki jih je obiskovalo 667 tečajnikov. Posamezni oddelki imajo svoje stenšane in v treh mesecih je bilo v 12 oddelkih napisano 96 števil.

Peto podjetje med najboljšimi v kovinski industriji je »Prvomajska tovarna orodnih strojev« v Zagrebu, ki je presegla proizvodni načrt za 8 %, norme so bile uvedene za 60 % delavcev in prirejen je bil tečaj za polkvalificirane delavce.

Vsi ti uspehi so bili doseženi v prvih treh mesecih tekmovanja. Tekmovanje se nadaljuje: kateri delovni kolektiv kovinske stroke se bo najbolje izkazal, kateri bo prispeval največ za zgraditev države in blaginjo delovnega ljudstva.

Idrijski delavci obnavljajo ceste in pomagajo kmetom

Skupina 73 rudarjev in nameščenecv je odšla na prostovoljno delo na cesti v Zali. Čeprav jih je zelo oviralo slabo vreme, so v enem dnevu posuli 800 kv. m ceste s peskom, nakopali 20m³ peska, od katerega so prepeljali na cesto 15m³.

Rudniški kovači so začeli popravljati kmetom poljedelsko orodje v prostem času. V rudniški kovačiji popravljajo brezplačno kmetom motike,

Znanstveno potovanje strokovnjakov za semenogojstvo po Vojvodini

Na konferenci strokovnjakov za semenogojstvo in selekcijo semen, ki je bila te dni v Novem Sadu, so bili sprejeti važni sklepi, ki bodo služili v bodočnosti kot smernice za delo semenarske in selekcijske službe.

Po konferenci so vsi navzoči strokovnjaki odptovali na teren, da bi se seznanili z nalogami, ki jih bodo izvedli še to gospodarsko leto. Med ostalimi so se udeležili te ekskurzije ing. Mavro Magasić, pomočnik ministra za kmetijstvo FLRJ, dr. Branimir Česić, direktor zvez, zavoda za oplemenjevanje rastlin, ing. Tavčar, prof. zagrebske univerze in znanstveni delavec na polju selekcije semen, dr. Roganović, ing. Hite in še nekaj strokovnjakov zveznega ministrstva za kmetijstvo. Strokovnjaki so obiskali vzorno kmetijsko postajo v Brčkem jarku, kjer je okoli 200 raznih vrst pšenice, nato pa so odšli v pokrajinsko postajo za selekcijo goved na državnem posestvu »Kamendine«.

Pri nas ima elektrotehnična industrija vse možnosti razvoja

Poročali smo že o ustanovitvi elektrotehnične sekcije društva inženirjev in tehnikov. Ta sekcija je vnesla v svoj delovni program med drugim tudi prirejanje poljudno strokovnih in znanstvenih predavanj iz elektrotehnike. Na enem svojih prvih sestankov je predaval dr. inž. Bedjanić o problemih naše elektrotehnične industrije. V kratkem podajamo glavne misli iz tega predavanja.

Zaradi skromne dediščine, ki smo jo prevzeli od predvojnne Jugoslavije, stoji danes naša električna industrija pred težkimi nalogami. Prave koristi bomo imeli le od industrije, ki bo producirala gospodarsko. To se pravi, da moramo organizirati našo električno industrijo načrtno in pri tem izkoristiti vse pridobitve moderne tehnike. Posvečati moramo največjo skrb strokovnemu kadru in ga usposobiti za hitro, precizno in kvalitetno delo.

Stanje, kakršnega smo dobili v pogledu električne energije ob osvoboditvi, ni bilo razveseljivo. Ta industrija je bila v rokah avstrijskih in madžarskih podjetij, ki so večinoma ustanavljala svoje podružnice v naših krajih in za središče so si izbrali Zagreb. Te podružnice niso imele namena organizirati jugoslovansko industrijo, pač pa so samo podpirale svoja matična podjetja. Seve v zadnjih letih pred vojno, ko je hitlerjevska Nemčija zasula svoje tovarne z naročili za vojsko, so dopuščali jugoslovanskim podružnicam v skromnem obsegu neke vrste produkcijo.

Ker do osvoboditve nismo imeli nobene izrazite električne industrije, si moramo ogledati položaj in pogoje, ki se nam nudijo za uređitev tega vprašanja v bodočnosti. Predpogoji, ki jih nudi naša zemlja električni industriji, so zelo povoljni. V pogledu glavnih surovin za električno industrijo je Jugoslavija na splošno bogata. Bakra imamo dovolj, prav tako tudi aluminija, ki dobiva v električni tehniki vedno večji pomen. V železarstvu smo v povojni dobi dosegli že lepe uspehe in zlasti na Jesenicah se je posrečila produkcija raznih polfabrikatov, tako n. pr. dinamske pločevine in jekla za permenetne magnetne.

Kot osnovni polfabrikati za električno industrijo zavzemajo večno mesto samila. Imamo sicer tovarne, ki so bile v neki meri urejene za fabrikate raznih samil, tako v Ljubljani pri Celju, pri Novem Sadu, toda pred vojno so inozemski lastniki izdelovali raje druge predmete, ki so jim donasili večje dobičke. Te tovarne bo treba sedaj preurediti in usposobiti, da bodo služile svojim namenom.

Važna surovina je tudi kaolin, predvsem za izdelavo porcelanskih izolatorjev. Mnogo smo že slišali o raznih nahajališčih kaolina, toda na splošno je bilo vse brez osnove. Seve naše sedanje oblasti so začele sistematično iskati in do zdaj so odkrili dve pomembni nahajališči kaolina, prvo v Bosni, drugo pa v Črni gori. Preden ga bo mogoče izkoristiti, bodo zgradili še razne naprave in sprico priređevanj, ki jih posveča naša oblast temu vprašanju, se lahko nadejamo skorajšnjih uspehov.

Velik napredek smo tudi dosegli v izdelavi bakelitne in v tem pogledu je na prvem mestu tovarna Medič-Zankl v Medvodah. Ista tovarna je dosegla dobre uspehe tudi v izdelavi izolacijskih, bakelitnih in oljnih lakov ter lakov za emajliranje žice. Ti uspehi nam zagotavljajo, da se bomo na tem področju lahko kmalu osamosvojili. Izdelavo stisnjene lepenske, važnega samila, je prevzela tovarna papirja na Količevem pri Domžalah in dosegla tako stopnjo, da prekašajo naši izdelki že nekatere inozemske.

Električna industrija, ki potrebuje za svojo proizvodnjo celo vrsto polfabrikatov, se ne more uspešno razvijati, če ji ne nudijo pomožne industrije potrebne podpore. Zaradi tega so problemi pomožnih industrij hkrati tudi problemi električne industrije. Ze v prvem letu po osvoboditvi pa smo dosegli velik napredek in zboljšali stanje, ki so ga prejnsji režimi pustili zanemarjenega.

Edina obstoječa podjetja, ki so do neke mere sposobna kriti sedanje potrebe naše države, so tovarne »Elkas« in »Novosadska tvornica kabela« za izolirane vodnike in bergmanske cevi, tovarni »Croatia« in »Zmaj« za elemente in baterije ter tovarna »Munijac« za akumulatore.

Pri ustvarjanju naše nove električne industrije bo treba smiselno po krajji razporediti posamezne fabrikacije. Do zdaj pa še nimamo podrobno iz-

delanih načrtov, verjetno pa bo razdelitev taka:

Drobne produkte in produkte, ki zahtevajo precizno izdelavo bo izdelovala predvsem Slovenija. Ministrstvo za industrijo in rudarstvo je odločilo, da bo središče in žarišče slovenske električne industrije tovarna bivše »Jugočeške« v Kranju, ki so jo zdaj preimenovali v »Iskro«. Ta tovarna najbolj ustreza tem zahtevam po svojem strojem parku in drugih okoliščinah.

Važno mesto zavzema Kranjska industrijska družba na Jesenicah; imamo pa še dve veliki tovarni »Westenc« v Celju in »Saturnusc« v Ljubljani, ki lahko producirata vse pločevinaste izdelke. Za bakrene, aluminijeve in medeninske polfabrikate je tovarna v Slovenski Bistrici in livarna v Mariboru, vendar ju bo treba razširiti ali razbremeniti, ker njuna kapaciteta ne zadošča. Za električno industrijo bo treba sčasoma uređiti tudi posebno livarno, ker tovarna »Titan«, ki za sedaj edina zadovoljuje s kvalitetnimi odlitki, sama ne bo zadoščala. Imamo tudi zelo ugodne prilike za fabrikacijo svetil. Pločevinaste dele izdelujeta lahko tovarni »Westenc« in »Saturnusc«, za keramična svetila bi lahko pritegnili tovarno v Ljubljani, za steklene dele pa steklarstvo v Hrastniku. Prav pri tej produkciji pride do izraza pomen smiselnega načrtovanja. Če hočemo doseči pravilno razdelitev produkcije svetil na posamezne industrije, jo moramo urejevati iz enega centralnega mesta. Za fabrikacijo bakelitnih izdelkov zadoščajemo trenutnim potrebam Jugoslavije tovarna »Iskra«, »Volta« in »Elmac«. Za fabrikacijo keramičnih delov, ki jih potrebujemo za instalacijski material, za razne aparate in za radijsko tehniko imamo tovarno v Ljubljani.

Drugo žarišče jugoslovanske električne industrije bo verjetno Zagreb, ki je bil že pred vojno središče elektrotehnične trgovine. Tam so se že prej ustvarile prve večje tovarne in delavnice, tam se je zbral poleg trgovskega tudi naš glavni industrijski kader. Po osvoboditvi so Hrvati združili vsa svoja podjetja v enotno podjetje »Elektroindustrija Hrvatske«. S tem so dosegli boljšo koncentracijo in boljšo koordinacijo svojih sil. Iz številnih malih obratov je nastalo razmeroma močno podjetje, ki si zdaj že gradi skupno moderno tovarno. Težišče zagrebske industrije bo v srednje velikih konstrukcijah.

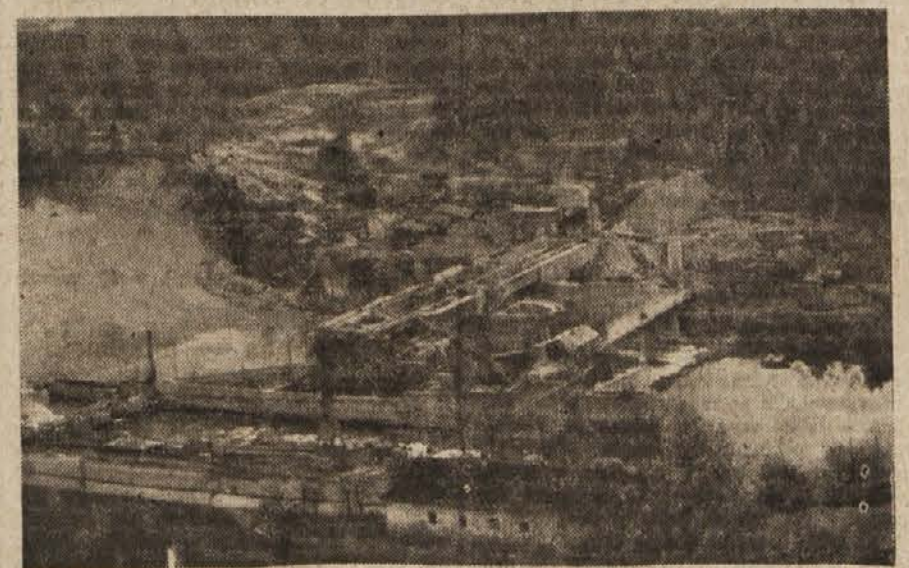
Velike in težke konstrukcije, zlasti velike električne stroje pa bodo verjetno izdelovali v sklopu težke kovinske industrije. Na ta način bodo najboljše, izkoriščeni veliki obdelovalni stroji in naprave, ki so za tako produkcijo potrebne.

Za uspešno usmerjenje in upravljanje vsega našega elektroindustrijskega delovanja bo ustanovljena posebna uprava, ki bo poleg električne industrije upravljala tudi z našim električnim gospodarstvom. Tako se bo pri nas razvila važna industrija, za katero imamo dane mnoge pogoje, in bo pod enotnim vodstvom dosegla svoje pravo mesto v našem gospodarstvu.

Nov način spajanja električnih kablov

Tovariš Mija Rosić, poslovodja pri beograjski podružnici Električnih podjetij Srbije, je iznael nov način za spajanje električnih kablov. Prejnsje čase so spajali električne kable s spajkanjem. Ko so se prejnsje čase pokvarili kable, so morali zavreči mnogo materiala, popravljanje pa je zahtevalo mnogo časa. Z novim načinom spajanja kablov s pomočjo kovinskih spojk z vijaki prihranijo 20 % materiala in 50 % delovnega časa. Delo je zelo olajšano. Kovinske spojke, ki jih je iznael tovariš Mija Rosić, so se izkazale boljše kakor kositer, ki so z njim doslej spajali kable, ker vzdržijo večjo električno napetost, zdaj pri vsem podzemnem električnem omrežju v Beogradu uvajajo nove kovinske spojke.

Tovariš Rosić je v pogovoru o svojem izumu povedal, da je prišel na to zamisel med drugim tudi zato, ker si je prizadeval, da bi tovarišem in sebi olajšal delo pri spajanju kablov; prejnsje čase so zelo trpeli pri delu zaradi smrdčega dima bencinskih svetilk, tako da so se jim močno solzile oči in jih je sililo h kašljanju. »Naglasiti moram tudi,« je dejal tovariš Rosić, »da me je uprava podjetja podprla pri vplivanju kovinskih spojk za kable, pri tehnični obdelavi spojk pa mi je pomagal tovariš inženir Cvijić. To me izpodbuja k nadaljnjemu delu in k prizadevanju za izboljšanje norm v našem podjetju.«

Mariborska elektrarna. — Pogled na stavbišče.

FIZKULTURA

Tekme za Davisov pokal v Parizu

FRANCIJA : JUGOSLAVIJA 2 : 1

Pariz, 10. junija.

V nadaljevanju polfinalnega tekmovalnega evropske cone za Davisov pokal sta Jugoslavija in Francija v petih setih z rezultatom 8:10, 8:6, 6:3, 5:7, 10:8.

Kljub porazu sta se Mitić in Punčec odlično borila

Prvi dve single partiji v polfinalni tekmi evropske cone za Davisov pokal med Jugoslavijo in Francijo sta se končali z zmago Francozov. Jugoslovanska igralca sta kljub porazu napravila izreden vtis na pariško publiko, ki je sicer navdušeno pozdravljala zmago svoje ekipe, toda tudi ni skrivala odobravanja za mnoge lepe poteze naših igralcev, ki sta se borila z izredno poštrevnostjo in izgubila šele v poslednjih momentih. Publiko je dobila vtis, da bi bil rezultat tekme na drugem terenu drugačen, ker nikakor ni izgledalo, da bi bili francoski igralci boljši od Jugoslovancev.

Mitić je imel mnogo uspeha v igri s prvakom Francije, Petra je izgubil prvi set z 2:6. V drugem setu je Mitić dobil prvi gams, nakar je Petri uspešno izenačil. Pri stanju 6:6 je Petri uspelo dobiti oba gamsa in set z 8:6. V tretjem

V igri, ki je bila zelo razburljiva, sta se jugoslovanska igralca borila za vsako žago in pokazala mnogo poštrevnosti in borbenosti. Francoski par je znan kot eden najboljših v Evropi. Uspeh jugoslovanskih igralcev je bil toplo pozdravljen.

setu je bila situacija ista. Vse do 4:4 je Mitiću uspelo na vsako vodstvo Petra izenačiti. Pri stanju 4:4 je Petra dobil svoj in zatem Mitićev servis ter zmagal s 6:4. V četrtem setu je Mitić vodil s 5:0, toda Petra je izenačil. Mitić je nato po vrsti dobil tri gamsa in set s 6:3. V petem odločilnem setu je Mitić dobival svoj servis in Petra svojega, vse do 6:6. V odločilnih momentih je Petra dobil svoj in Mitićev servis in s tem tudi prvo točko za Francijo. Razvoj borbe kaže, da je bil Mitić popolnoma dorasel najboljšemu igralcu Francije in tudi enemu najboljših igralcev Evrope.

Punčec se je boril z Bernardom pod istimi okolnostmi. S precejšnjo lahkoto je dobil prvi in tretji set, četrtega pa je nesrečno izgubil s 5:7. To je precej vplivalo tudi na zadnji odločilni set, ki ga je Punčec izgubil s 3:6.

FIZKULTURNA PRIREDITEV NA PROGI BRČKO-BANOVIČI

Na fizikulturno igrišče čačanske mladine se zgrinjajo z vseh strani mladinske delovne brigade. Tu se bodo vršile fizikulture tekme v lahki atletiki za prvenstvo 11 delovnih brigad, ki se nahajajo na I. sektorju Mladinske proge. Zastave vseh narodov Jugoslavije paljajo v vetru. Zastavi moziške čete celjske brigade se je pridružila majhna rdeča trikotna zastava z mladinskim znakom, ki jo je četa dobila kot odlikovanje za svoje delo. Vsi nestrpno pričakujejo začetek fizikulture tekmovalnega.

Napovedovalec je že javil začetek tekme. Prva točka je met 7 kg težke krogle. Zmagal jo je Janko Premrla-Vojka.

ki je zastopal celjsko brigado. Pri skoku v daljavo je s skokom 5,50 m zasedel prvo mesto. Drobž Jože iz Trbovelj, član celjske delovne brigade. Pri skoku v daljavo je bila prva tov. Karče Marija iz Mozirja, ki je skočila 3,41 m.

Tako je celjska brigada v petih fizikulture panogah odnesla prvo, v tekni na 1000 m pa drugo nagrado. Iz rezultatov tekmovalja je razvidno, da fizikultura v celjski brigadi lepo napreduje in da je celjski brigadi uspelo zaktivizirati precejšen kader novih fizikulturenikov. Tako so se tovariši Selak Ivan, Karče Marija in Repovž Milica začeli baviti s fizikulturo šele ob svojem prihodu na Brčko-Banoviči progo.

Nogometno moštvo mladinske brigade Janka Premrla-Vojka iz Julijske Krajine. V moštvo igra 6 Italijanov in 5 Slovencev

Nogometne tekme za prvenstvo Slovenije

FD Železničar (Lj.) : FD Železničar (Maribor) 1:2 (0:1)

Za tekmo med ljubljanskim in mariborskim Železničarjem je vladalo precejšnje zanimanje. Zbralo se je kljub raznim prireditvam in skupnim izletom na igrišče v šiški blizu 1000 gledalcev. Tekma je teoretično odločala o zmagovalcu Slovenske lige, to je o moštvi, ki bo tekmovala v državni ligi.

Gostje iz Maribora so zmagali popolnoma zaslužen. Bili so poštrevnejši, veliko hitrejši, pa tudi tehnično nekoliko boljši. Predvsem pa moramo pripisati njihovo zmago veliki poštrevnosti, ki je bila vidna od prvega trenutka igre do zadnje minute. Ljubljanci so bili sicer v nekaterih delih igre tudi v premoči, bili so pa pred vrati nasprotnika premalo odločni in niso znali izkoristiti številnih zlatih priložnosti. Negotov je bil posebno srednji napadalec Razbork II, ki je zamudil nekaj zrelih pozicij, da bi potresel nasprotnikovo mrežo.

Kratek potek: Začetek igre je bil zelo živahen. Maribor je v rahli premoči in skoraj že v peti minuti doseže gol. Minuto pozneje nevaren položaj pred vrati Mariborčanov, ki ga pa domači ne izkoristijo. Ljubljanci prehajajo počasi v premoč, toda gostje dosežejo, po neprevidezni vrtarja, nepričakovano vodilni gol. To je bil za nadaljnji potek igre zelo odločilen trenutek, ker so gostje začeli igrati z velikim poletom, dočim so domači pod vtisom prejetega gola precej popustili. Po petnajstih minutah igre prehajajo domači zopet v premoč in nevarno streljajo na nasprotni-

kova vrata. Vrtar gostov le z največjo poštrevnostjo obrani serijo nevarnih strelcev. Vse izgleda, da bodo domači izenačili in verjetno prišli tudi v vodstvo. Toda napad domačih je preveč neodločen ali pa strelja netočno. Do konca polčasa se rezultat več ne spremeni. Splošni vtis je, da sta bili obe moštvi precej izenačeni in bi bil bolj realen rezultat 1:1.

V drugem polčasu so se ljubljanci v začetku zelo trudili, da bi dosegli izenačenje. Imeli so dve do tri popolnoma zrele priložnosti, ki jih pa niso znali izkoristiti. Popolnoma pa se je izpremenila slika, ko so Mariborčani dosegli drugi gol. Domači so izgubili glavo in gostje nevarno napadajo. V 27. minuti dosežejo domači po Razborku II. z nenadnim prodorom iz kočljive situacije pred lastnimi vrati, častni gol. Do konca igre imajo eni in drugi še nekaj možnosti za povečanje rezultata, ki jih pa ne izkoristijo. Gostje se posebno po igri v drugem polčasu zasluženo zmagali, toda v splošnem nogomet v tej igri ni zadovoljil.

Tekmo je sodil dobro Macoratti.

FD Lendava : FD Olimp 2:1

Svojo četrto in zadnjo tekmo na domačem igrišču je enajstoričnik iz Lendave prav tako kakor vse prejšnje odločila v svojo korist. Tokrat so bili gostje v Lendavi igralci celjskega Olimpa, ki bi se jim skoraj posredno odnesti iz Lendave neodločen rezultat, kajti šele v zadnji minuti so domačini iz prostega strela dosegli vodilni gol. Obe enajstoričnici sta predvedli lepo igro. Tekmo je vodil dobro in objektivno sodnik Erlich iz Ljubljane.

znan. Zadnji gol je zabil v 40. minuti Rupnik.

FD Svoboda — mladinski nogometni prvak Slovenije

V ponedeljek popoldne se je odigrala v Ljubljani finalna tekma med nedeljskima zmagovalcema »Rudarjem« in »Svobodo« za naslov nogometnega prvaka Slovenije. Svobodaši so zaigrali nekoliko slabše kakor v nedeljo, dočim so Trboveljčani pokazali več znanja in poštrevnosti. Rezultat 2:1 je bil postavljen že v prvem polčasu.

Ljubljanska saniteta na prostovoljnem delu v Suhi Krajini

V nedeljo zjutraj je bilo na bolniškem dvorišču ob Ljubljani že v zgodnjih jutranjih urah nenavadno živahno. Od vseh strani so prihajali tovariši in tovarišice, bolničarji, medicinci in zdravniki. Pripravljali so se na odhod v Suho Krajino, da bi nudili zdravniško pomoč najpotrebnejšim prebivalcem porušene vasi. Na cesti je že čakala kolona avtomobilov, med njimi potujoči zobni ambulatorij in ambulantni voz z rentgenskim aparatom. Bolničarji, medicinci in 18 zdravnikov iz kliničnih bolnic je zasedlo mesta v kamionih. Prvi avtomobili so se odpeljali proti Suhi Krajini. V avtomobilih RK so bili naloženi paketi s hrano in obleko, ki jo je zbral Rdeči križ Slovenije za pomoč najpotrebnejšim vsem v Suhi Krajini. 100 parov moških čevljev, 480 komadov brisač, 6 kartonov mila, 1524 komadov najrazličnejše obleke in perila. AFZ Tabor je poleg tega zbrala še precej obleke, pohištva in kuhinjskih potrebščin.

Bil je krasen dan. Vesela pesem je spremljala brnenje motorjev, ko smo se precej hitro vozili proti Suhi Krajini. Ob pol osmih zjutraj so bili prvi avtomobili na cilju. Ustavili so se pred šolo v Ambrusu, ki je po vseh neštevilnih borbah, ki so divjale tod, še ostala cela.

Ambulantni voz z rentgenom so zapeljali na trato za šolo, druga pa so zaradi prikladnejše napeljeve elektrike pustili pred šolo. Najprej so se okrog prisilceve zbrali otroci. Radovedno so obstali pred ogromnim avtomobilom in se zastremeli vanj. Kadar so med vojno čuli drdranje motorjev in avtomobilov so zbežali, ker so se bali vsakega tučca. Danes pa pogumno odgovarjajo na naša vprašanja.

Tu je triaža. Majhna mizica na prostem, na vsaki strani sedi medicinec, pregleduje čakajoče in piše listke.

»Kaj pa je vam, očka? Kaj vas boli?« Starček je gluhi. Sklone se k njemu, da bi bolje slušal. Študent ponovi vprašanje.

»Hrbet me boli in na nogi se mi nekaj gnoji, če bi hoteli pregledati, tovariš.«

»Seveda kar listek vzemite očka! Zim pojdite k tistemu velikemu avtomobilu, tam vas bodo vsega pregledali.« razlaga starček in se že sklanja nad pisanjem drugega listka. In tako gre naprej. Neumorno, do poznega popoldneva.

Nedaleč od šole je v kmečki hiši nastanjen kirurški oddelček. Tovariši dr. Derganc se je v najnujnejših primerih lotil celo operacij. Že do popoldne je operiral 23 manjših abcesov in 4 težje stvari: gnojjenje na vratu, kost na nogi itd.

Najbolj živahno je pred zobozdravniško ambulanto na kolesih. Otroci in starejši komaj čakajo, da pridejo na vrsto.

»Kaj drugo, že to je nekaj vredno, da mi je spulil zob, ki me je toliko časa bolel.« pravi kmetica, ko počasi in previdno stopa po stopnicah iz avtomobila.

V šoli so v eni sobi oddelki vseh vrst: interni, nevrološki in očesni. V drugi sobi je prirejena ambulanta za pregled otrok. Semkaj prinašajo matere svoje dojenčke in majhne otroke, ki jim je vojna pustila posledice: zaradi preloženih hrane so skoraj vsi več ali manj rahlični. Zdravnik so najpotrebnejšim otrokom predpisali pakete z živili, vsi pa so dobili brisače in milo.

V ambulanti internega oddelka zapisuje diagnoze tov. Vera Marinčeva. Mladost dekle je ena najboljših mladinskih

Vasčani iz Ambrusa so se zgrnili okrog kupa obleke in paketov, ki jih je Jugoslaviji poslal ameriški Rdeči križ

aktivistk na ljubljanski medicinski fakulteti.

»Čeprav imamo že čez štirinajst dni izpite in lahko si misliš, ogromno učenja, si prav nobeden od nas ni pomišljal, ko smo sklenili, da pojdemo v Ambrus. Vsi smo bili navdušeni. Saj čas si že utrgaš, naučiš se pa takole tudi zelo veliko, ker tukaj lahko vidiš v praksi, kako izgleda tvoje teoretično znanje.«

»Tovarišica Vera, diagnoza...«

Delo se nadaljuje. Na pregled čaka še veliko ljudi, čas pa neznansko hitro beži.

Sonce pripeka vedno bolj. Tov. Volavšek je že čisto moker, z robcem si briše potno čelo. Na pregled so prišli tudi kmetje in otroci iz sosednjih vasi, iz Zagradca, Višenj, Sv. Saharje. Strah pred zdravnikovo belo haljo in resnim licem je izginil. Ti doktorji so tako prijazni in domači, pogovorijo se z njimi, kakor z enim svojih, se pomenkujejo kmetje, ko se vračajo s pregledov.

Popoldne so odpeljali s kamionom obleko in pakete v tri kilometre oddaljene Višnje. V Višnjah sta ostali celi samo dve hiši. Moških skoro ni. Glavna delovna sila so otroci, ki pomagajo sejati in orati. Zato so komaj štirinajstletni dečki že resni in pametni možje, da se z njimi lahko pomeniš o vsem. Mnoge družine še vedno stanujejo v hlevih ali pa na kašči.

Tako naši saniteti poteka dan. Doktor Cunder, predsednik sindikata kliničnih bolnic, pregleduje ob zaključku dneva uspehe tega obiska. »Preko 300 rentgenskih pregledov, okrog 400 pregledov otrok, okrog 300 internih pregledov, 135 popravi zob in 59 operacij, od tega osem precej velikih.« Tovariši s precej kompliciranim zlomom noge so odpeljali s seboj v Ljubljano. Prav tako so odpeljali s seboj tudi tovariša s težkim obolenjem pljuč. »Zal da nismo vzeli s seboj tudi apoteke. Vsem, ki smo jim danes predpisali zdravila, jih jim pošljemo še ta teden. Seveda, brezplačno. Povojevo in zdravil proti srbečici pa smo k sreči imeli dovolj.«

Popoldne je prebivalcem Ambrusa govoril sekretar Ljubljanskega okrožja

tov. Maček. Kulturna skupina ljubljanskih medicincev je imela nato v Gasilskem domu predstavo, ki je zelo lepo uspela in je prebivalce Suhe Krajine navdušila. »E, mladi, mladi...« so ponavljali stari kmetje, ko so gledali na odru študente. Zaverovano so poslušali njihovo pesem.

Ob pol sedmih se je ljubljanska saniteta poslovila od Ambrusa in njegovih prebivalcev. Kmetje so se oglašali k besedi, prihajali so k avtomobilom in se prisrčno poslavljali.

Suha Krajina s svojimi porušeni vami, s kamniti bregovi in zorečimi žitnimi polji je ostala za nami. Ostali so za nami ljudje, ki smo jim s tem svojim obiskom dokazali, da skrb nas vseh za potrebe delovnega ljudstva, za potrebe naših najbolj opustošenih vasi, niso prazne besede, ampak dejanje.

S. R.

Tovariš zdravnik ordinira kar na prostem. S svojim aparatom prisluškuje dihanju pljuč malega prebivalca Suhe krajine.

Dopis »Ljudski pravici«

Bosanski pionirji mariborskega okrožja se poslavljajo

Lani v mesecu oktobru je mariborsko okrožje sprejelo prvo skupino bosanskih sirot, v mesecu novembru pa je prišla druga skupina. Bosanski otroci, ki so jim fašistični okupatorji ali domači izdajalci uničili domove, so našli na skrajni severni meji Jugoslavije nov dom. Bili so deležniki tople ljubezni in skrbi vsega slovenskega ljudstva.

Skupno je mariborsko okrožje sprejelo 1922 bosanskih sirot. Takoj po prihodu so bili otroci zdravniško pregledani, bolni poslani v bolnišnice, ostali pa razmeščeni po dečkih domovih ali posameznih družinah. Organizacijo sprejema in razmeštevja otrok so vodili okrožni in okrajni zdravstveno-socialni odseki. Sprejem bosanskih sirot ni bila samo

stvar naše ljudske oblasti, ampak vsega delovnega ljudstva. Pomagale so pri tem vse množične organizacije, sindikati in Rdeči križ. Največjo skrb so posvetile, posebno pri sprejemu, otrokom žene. Mladina je vključila bosanske pionirje in pionirke v svoje organizacije, kjer so Bosančki pridno sodelovali. V Mariboru so imeli bosanski pionirji sestanek, s katerega so pisali pismo maršalu Titu. Za Bosančke so skrbeli tudi naši delavci: sindikati so pomagali z brezplačnim šivanjem oblek, s prostovoljnimi delom in denarnimi prispevki. Darovali so za otroke preko 100.000 din. Posebno poštrevnost in materinsko so skrbele za male sirote kmečke žene.

Domotožje, ki so ga otroci čutili prve

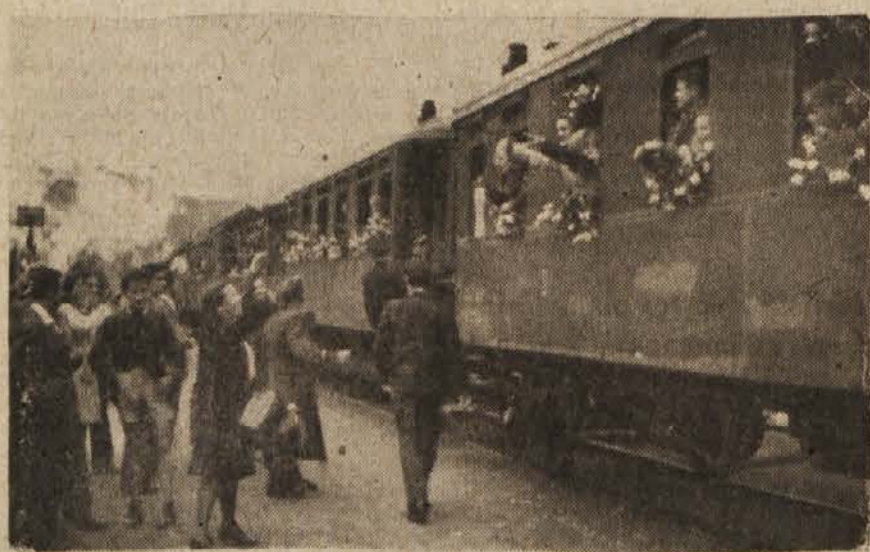
dni, se je kaj kmalu spremenilo v radost zaradi nesebične ljubezni našega ljudstva do njih. V svojih rednikih so našli skrbne matere in očete. Pionirji so takoj začeli obiskovati šole. V Ptuj, Ljutomeru in Radgoni so imeli svoje razrede. Starejši so obiskovali gimnazijo, nekateri pa so se učili raznih obrti. V šolah so dosegli izredne uspehe in so bili s svojo bistrostjo večkrat zgled slovenskim pionirjem. V vseh okrajih so skupno z našimi pionirji nastopali na raznih prireditvah.

Da bi imel socialno zdravstveni odsek na okrožnem ljudskem odboru v Mariboru stalen vpogled v stanje Bosančkov, je bila iz vrst protifašističnega organizirane služba otroških obiskovalk v vseh okrajih okrožja. Na množičnih sestankih izvoljene žene so vsakih 14 dni obiskovale vsaka po 5 otrok in o njihovem življenju obveščale socialno zdravstveni odsek na okrožnem ljudskem odboru. Akcijski odbori za sprejem sirot na okrajih in na okrožju so se redno sestajali z množičnimi organizacijami ter se posvetovali o stanju otrok.

Prehitro je prišel čas, ko se je bilo treba posloviti od naših Bosančkov. Konec meseca maja so se iz raznih krajev okrožja začele vračati v Bosno prve skupine otrok. Povsod: v Ljutomeru, Murški Soboti, Radgoni, Prevaljah in Mariboru, so jim priredili naši pionirji in množične organizacije prisrčno slovo. — Kakor bosanskim otrokom, prav tako je bilo slovo težko tudi njihovim rednikom, kmečkim in delavskim materam in očetom.

Do sedaj se je vrnilo okrog 400 otrok, ostali pa se bodo vrnili v kratkem. Mnogo rednikov je poslalo prošnje za posvojitve Bosančkov. Te prošnje rešuje vlada Ljudske republike Bosne in Hercegovine.

Ves čas svojega bivanja v Sloveniji so Bosančki uživali nesebično ljubezen slovenskega ljudstva. V naše kraje so prinesli borbeno pesem Kozare, Romanije in Drvara. Pesem, ki je v najtežjih dneh narodno osvobodilnega boja dvigala borbeni duh našega ljudstva. Bili so živa vez med bratskim slovenskim in bosanskim ljudstvom, nov dokaz nezlomljive enotnosti naših narodov.

Iz vlaka, ki jih pelje v rodno Bosno, pošiljajo Bosančki pozdrave svojim slovenskim rednikom na mariborskem kolodvoru.

»Partizan« je zaslužen premagal »Hajduka«

V nedeljo je bila odigrana v Splitu nogometna tekma med moštvom Doma Jugoslovanske armade »Partizan« in splitskim »Hajdukom«. Za tekmo je vladalo v Splitu ogromno zanimanje. »Partizan« je bil večidel igre v premoči. V prvem polčasu je po večkratnih nevarnih napadih v 40. minuti dosegel prvi gol, ki ga je zabil Rupnik. Kmalu zatem je »Hajduk« z enajstmetrovko izenačil. V drugem polčasu je Matekalo že v prvih minutah povišal rezultat na 2:1 za »Parti-

»PRAVDA« O BEVINOVEM EKSPROJEJU

Bevinov govor — psihološka priprava za popoln umik od načel sodelovanja med glavnimi zavezniki silami

Moskva, 11. junija. Tass poroča: Moskovska »Pravda« objavlja »mednarodni pregled« s podpisom »opazovalec«.

Angleški minister za zunanje zadeve Bevin, ki je pričel diskusijo glede vprašanja zunanje politike v Spodnji zbornici, je obrazložil stališče angleške vlade o problemih, ki se postavljajo pred Svet ministrov za zunanje zadeve. Angleški minister se je glede vseh problemov zavzemal za tisto stališče, ki ga je zavzela angleška delegacija na konferenci v Parizu.

To pa ni motilo Bevin, da ne bi izrazil želje, da se sovjetska delegacija vrne v Pariz z odločitvijo, da sprajne anglo-ameriške predloge o sklepu mirovnih pogodb z Avstrijo, glede vprašanja italijansko-jugoslovanske meje, o bivših italijanskih kolonijah, o reparacijah, ki jih mora Italija plačati, o plovi po Donavi in drugo. V tem primeru bi videl dokaz zaupanja in medsebojnega razumevanja v teku celega leta, je rekel Bevin. Zakaj pa angleški minister pokazuje na enakopravnost med enostranskimi odstopi po eni strani ter na zaupanje in medsebojno razumevanje po drugi strani? Zakaj angleški minister ne sledi samo temu nasvetu, katerega je smatral za tako potrebnega, da ga je odkrito izrekel v angleškem parlamentu?

Sodobna angleška diplomacija zelo rada uporablja zveneče fraze. Vzemimo na pr. vprašanje plovbe in trgovine na Donavi, s katerim je v resnici pričel Bevin svoje poročilo o pariški konferenci. Izgledalo bi, da je to navadno in nezamotano vprašanje do nekega jasnega. Plovba po Donavi ima velik pomen za dežele, ki ležijo v bazenu te reke. Z njo je tesno povezan gospodarski razvoj teh dežel, njihova zgodovina in njihova bodočnost. Glejte, zakaj je režim plovbe po Donavi zadeva samih podonavskih držav. Popolnoma naravno je, da nedonavske dežele ne morejo in ne smejo diktirati, po svoji zamisli režima plovbe po Donavi. Pa naj si bo še tako težko naprotovati tako navadnemu in jasno postavljenemu vprašanju, je angleški minister za zunanje zadeve kljub temu poskušal to napraviti.

Očitno je, da se Anglija pripravlja na to, da bi diktirala režim plovbe po Donavi »ne iz egoističnih interesov«, temveč zaradi tega, ker vlada v Evropi »glad«. Bevin trdi, da je Anglija zainteresirana samo glede tega, da bi prehranila tiste ljudi, ki živijo v Donavskem bazenu in da napolni njihove želodce. Ali pa so podonavski narodi v manjši meri zainteresirani glede tega, kakor pa Bevin? Zakaj ne bi šli od načela, da so oni v stanju rešiti brez tuje pomoči to vprašanje plovbe na Donavi?

Podobno kakor donavski problem je angleški minister za zunanje zadeve dokumentiral na pr. vprašanje bivših italijanskih kolonij. Kakor izhaja iz Bevinovih besedi, zahteva Anglija, naj se Cirenajka izroči pod njeno izključno varstvo, izhajajoč iz dozdavnih interesov prebivalstva tega področja, ki meji z Egiptom. Prav tako Anglija »popolnoma iskreno« predlaga, da zaokroži britansko Somalijo in jo priključi italijanski Somaliji ter celo en del Abesinije in to samo z enim ciljem: »Da bi dala tem siromašnim Nomadom možnost do življenja«.

Saj ni treba dokazovati, da so pravi kolonialni cilji zelo daleč od te deklaracije in da gre, če na preprost način rečemo, za razširjenje angleških posestev, interesov in privilegijev v Srednji in Severovzhodni Afriki.

V svetlobi stvarnih zahtev brezpogojnega priznanja anglo-ameriških predlogov je treba proučevati tudi Bevinova razmišljanja o sklicanju konference 21 držav v primeru neuspeha zasedanja sveta ministrov za zunanje zadeve.

Celoten Bevinov govor ima značaj psihološke priprave za popolno odstopanje od postavljenih načel sodelovanja

zavezniki držav. Prav za prav je to nov poizkus pripravljanja sabotaže načel, ki so bila določena pri skupnem delu zaveznikov in poizkus, da bi izkoristili metodo pritiska v odnosih s Sovjetsko zvezo.

Prav tako moramo omeniti, da je minister za zunanje zadeve odbral v svojem govoru antisovjetske izpade Winston Churchilla, ki ga je imel v Fultonu. Bevin je izkoristil priliko, da je sprejel famozno formulo o »zavesi« v Evropi. Churchill ni zamen, ko se je udeležil takoj nato diskusij v Spodnji zbornici, naslovilo na način, ki je karakterističen za njega, laburistični vladi mnogo komplimentov v zvezi z njenim stališčem namram »zavesi« posebno poudarjač vodilo nogo ministra za zunanje zadeve Bevin v izoblikovanju podobnega vladnega stališča.

Samo z mednarodnim sodelovanjem se lahko zagotovi trajni mir

Georgijev o knjigi: »Položaj Amerike v svetu«

Moskva, 11. junija. Tass poroča: »Izvestija« prinaša članek Anatolija Georgijeva, ki je posvečen knjigi Natanella Pfefferja: »Položaj Amerike v svetu«.

Pfefferjeva knjiga, piše Georgijev, ki je izšla tik pred koncem vojne, je posvečena vprašanju, ki je danes zelo aktualno — kakšno vrsto zunanje politike bodo izvajale ZDA v povojni dobi. Izhajajoč od predpostavke, da ZDA ne morejo ostati v svojem sedanjem položaju ob strani v nobeni zveliki vojni, postavlja Pfeffer sebi za nalogo, da definira položaj Amerike v povojnem svetu, kakor tudi pot, po kateri bodo lahko hodile, da bi obdržale to mesto. Dalje naglašajo potrebo »konkretno izdelane politike in ne splošnih načel in deklaracij«.

Potem ko je Georgijev podal kratek oris knjige, piše: »Dagodi, ki so se dogodili v letu od nemške kapitulacije naprej, zgovorno dokazujejo o pojačani tendenci v ZDA, da bi se opustila politika mednarodnega sodelovanja in da bi se prešlo na politiko sile. To je bilo popolnoma jasno dokazano na pariški konferenci Sveta ministrov za zunanje zadeve, ko so diskutirali o najvažnejših povojnih problemih in ko je postalo jasno, da je osnovan anglo-ameriški sporazum na poizkusu, da bi se njihova volja vsilila drugim narodom.«

Očitno pa se takšne tendence, ki jasno kažejo željo po svetovni imperialistični dominaciji, ne morejo strinjati z interesi trajnega mira. Nič ni čudnega, da so napredni krogi v ZDA nasprotni takemu političnemu kurzu, ki predvsem nasprotuje koristim samega ameriškega naroda. Demokratični krogi v ZDA vidijo pravilno pot za zavarovanje trajnega mira v poslednem izvajanju načel mednarodnega sodelovanja, osnovanega na enakopravnosti držav.

V knjigi Natanella Pfefferja večkrat naletimo na vprašanje te splošne resnice. Ko pa pride do praktične strani teh problemov, se avtor omeji samo na splošne misli, ki se nanašajo na potrebo so-

DAN ZMAGE v Londonu

London, 11. junija. Reuter poroča: 8. junija je bila v Londonu velika parada zmage. Parade so se udeležile vse vrste britanske vojske.

Londonske ulice so bile vse okrašene z zastavami, prebivalci Londona in okolice pa so navdušeno pozdravljali čete, ki so korakale v mimohodu.

Paradi so prisostvovali tudi angleški kralj Jurij VI., kraljevska družina, vsi ministri in vojaški komandanti.

Udeleženci parade so korakali po raznih cestah in se nato zlivali v eno. Prva kolona, na čelu katere so bili načelniki štabov in britanski ter zavezniški komandanti vseh vrst vojske, je bila sestavljena iz raznovrstnih motoriziranih enot. Prva mehanizirana kolona se je združila pri parlamentu z enotami, ki so jih tvorili predstavniki vseh dežel britanskega imperija ter zavezniških narodov, ki so se udeležili parade.

Zvečer je bilo na Temzi veliko ljudsko veselje.

delovanja ZDA v mednarodnih organizacijah za zavarovanje mira. Takšno generaliziranje vprašanja ni posebno važno. Kakor je nam znano, so mnogi protivniki mednarodnega sodelovanja (tip senatorja Vandenberg) daleč od tega, da bi bili proti udeležbi ZDA v organizaciji Združenih narodov, še več, oni ne opuščajo niti ene prilike, da ji ne bi izrazili svoje lojalnosti. Vendar želijo podvreči to organizacijo tistim svojim ciljem, ki so precej daleč od tega, da bi bili miroljubni, pretvarjajoč organizacijo Združenih narodov v orožje gospostva enih dežel nad drugimi. Vemo, da je privedla takšna politika Varnostni svet v resno preizkušnjo. To pa še ni vse.

Ko Pfeffer napada znano pravico do veta, t. j. načelo soglasnosti stalnih članov Varnostnega sveta, prav soglasja z omenjenimi tako imenovanimi prijatelji mira. Ker Pfeffer ni mogel pravilno oceniti pomena enotnosti med velikimi silami za mirovno stvar, ostaja njegova formula, kolektivne varnosti neplodna.

Ni brez vzroka, da se avtor tako malo bavi s tako važnimi problemi, kot so to sovjetsko-ameriški odnosi.

Britanska Bela knjiga o vojnih izgubah

London, 11. junija. Reuter poroča: Britanska vlada je objavila »Belo knjigo«, v kateri so navedeni podatki o izgubah britanskih oboroženih sil in civilnega prebivalstva od 3. septembra 1939 do 14. avgusta 1945.

V tej dobi je padlo 357.116 ljudi, kar predstavlja eno tretjino padlih v vojni 1914 do 1918.

Skupno število ranjenih pa znaša 369.267.

Število civilnih prebivalcev, ki so našli smrt radi sovražniških akcij, znaša 60.595.

orijo. Tak tečaj se je v Ljubljani že začel, prav tako so v teku politični tečaji po vseh krajevnih mestokrovnih svetih. — Po naših tovarnah in podjetjih je premalo predavanj, ki bi poglabljala splošno izobrazbo delavcev in nameščencev. Dogaja se, da se delavci na predavanjih dolgočasijo, ker vsebina predavanj ni vedno zanimiva in se predavatelji premalo ozirajo na kulturni nivo delavstva. Velik pa je uspeh pri dviganju strokovnega znanja. V vseh večjih industrijskih središčih, tako v Mariboru, Kranju, na Jesenicah in drugod, so tečaji za strokovno delo, ki jih vodijo inženirji in najboljši delavci. Te tečaje obiskuje mnogo delavcev, ki so nadarjeni in sposobni, a še nimajo kvalifikacije. Na dosežanjih izpitnih so pokazali zelo lepe uspehe.

Sindikalne organizacije še niso uvedle skupnega čitanja časopisov v prostem času pred pričetkom dela. Tudi ustni časopisi in različna predavanja niso na zadostni višini. Vse to je premalo popularno in se ne približa dovolj aktualnim dogajanjem v delavskem podjetju samem. Bralni krožki, ki so najprimernejša oblika množičnega kulturno-prosvetnega dela, niso povsod organizirani. Zato je treba k organizaciji bralnih krožkov čimprej in čim resneje pristopiti. — Skoraj po vseh tovarnah in podjetjih imajo priročne delavške knjižnice. V teh knjižnicah so poleg leposlovnih knjig razne tekoče brošure, dnevniki in strokovni priročniki. Zanimanje naših delavcev za knjigo je veliko. Od leposlovja najrajši čitajo dela Miška Kranjca, Ivana Cankarja, Prežihovega Voraneca, Antona Ingoliča, Franceta S. Finžgarja, Franceta Bevka in Ivana Tavčarja. Zelo si delavci želijo ideološke izgradnje in povprašujejo predvsem po Leninovih in Stalinovih delih. Posebno lepo urejeno knjižnico in čitalnico imajo rudarji v Zagorju. Njihova knjižnica šteje poleg

»IZVESTIJA« O SOVJETSKO-ARGENTINSKIH ODNOSIH

Vzpostavitev normalnih odnosov bo odprla široke perspektive medsebojnemu sodelovanju

Moskva, 11. junija. Tass poroča: »Izvestija« objavlja članek pod naslovom »ZSSR in Argentina«.

List omenja, da so 6. junija v Buenos Airesu podpisali polnomočenec vlade sovjetske zveze Seveljov, predstavniki argentinske vlade in predstavniki argentinske republike, predsednik Peron in minister za zunanje zadeve Bramulja, sporazum o vzpostavitvi diplomatskih, konzularnih in trgovinskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Argentino.

Kot je znano, je še pred podpisovanjem sporazuma zahtevala argentinska javnost vzpostavitev normalnih odnosov s Sovjetsko zvezo. Pri tej zahtevi so sodelovali najrazličnejši sloji prebivalstva. »Postaja jasno«, piše argentinski list »Noticias Graficas«, »da ima želja za vzpostavitev diplomatskih in trgovinskih odnosov s Sovjetsko zvezo, splošni nacionalni značaj«.

Na ta način predstavlja odločitev argentinske vlade z dne 6. junija odraz razpoloženja širokih slojev prebivalstva znotraj države. To je treba posebno poudariti, ker obstojajo v posameznih reakcijskih krogih ljudje, ki poizkušajo onemogočiti vzpostavitev normalnih odnosov med tema dvema državama.

Za vse pristaje ugotovitve miru in varnosti je jasno, da doprinaša ustanovitev diplomatskih odnosov med SZ in Argentino k normaliziranju mednarodnih odnosov. Vzpostavitev diplomatskih odnosov z eno od največjih republik Južne Amerike izhaja iz načel, na katerih počiva zunanja politika SZ.

Kakor je znano, obstojajo ta načela v mednarodnem sodelovanju v cilju ugotovitve miru in varnosti na podlagi enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja državnih interesov. Sovjetska zveza se pridružuje tem načelom od prvega dne svojega obstoja in ni njena krivda, da niso v teku 28 let obstojali med njo in Argentino nikakoli diplomatski niti trgovinski odnosi.

Leta 1926 so osnovali v Buenos Airesu organizacijo za trgovino z deželami Južne Amerike, ki je imela za nalogo vzpostavitev trgovinskih odnosov med tema dvema državama. Zaradi pobude zgoraj navedenih krogov so argentinski reakcionarji leta 1931 organizirali napad na ta organ in s tem povzročili konec dobro namernim poizkusom SZ.

Na Javi se položaj vedno bolj zaostruje

Haag, 11. jun. (Tass). V komentarju o zadnjih dogodkih v Indoneziji piše revija »Indonesiac«, da je politika nizozemske vlade prišla v zagato.

Na Javi se izkrcavajo nove nizozemske čete. Grmenje topov in regljanje strojne odmeva v mestih, ki so jih zasedli zavezniški. Indonezijske vasi gorijo. Nizozemske čete skušajo prodrati v zaljedje Jave, da bi tam z oboroženo silo vzpostavili kolonialni režim.

»Indonezijska« nato svari Nizozemce pred eventualnimi resnimi posledicami, ker so simpatije vseh Združenih narodov na strani republike in ker se v notranjosti Indonezije koncentrirajo vse sile okoli republikanske vlade, ki je trenutno veliko močnejša, kot je bila kdaj poprej.

Gaza — glavno britansko oporišče na Bliznjem vzhodu

Stockholm, 11. jun. (Tass). Stockholmski radio objavlja poročilo dopisnika »Daily Expressa« iz Kaira, ki pravi, da se v Gazi (Palestina) gradi glavno britansko pomorsko oporišče na Bliznjem vzhodu.

Pobuda široke argentinske javnosti, da se s Sovjetsko zvezo vzpostavijo diplomatski in trgovinski odnosi, govori o tem, da se je iz lastne izkušnje prepričala, da neobetoj odnosov z veliko sovjetsko državo slabi zunanje politične pozicije Argentine in da je v nasprotju z njenimi nacionalnimi interesi.

Pobuda za to utrditev brez dvoma izvira iz odločilne vloge SZ pri uničenju fašistične Nemčije in militarističnih Japonske. Vzpostavitev diplomatskih in trgovinskih odnosov med SZ in Argentino ne bo samo odstranila odtujenosti, ki je obstojala, zadnja desetletja, ampak bo odprla široke perspektive v diplomatskem in gospodarskem sodelovanju. Upamo lahko na to, da bo vzpostavitev normalnih odnosov med SZ in Argentino služila delu za mir in utrditev varnosti, kakor tudi vzajemnim koristim narodov dveh dežel.

Romunska oblastva odkrila teroristično organizacijo

Bukarešta, 11. junija. (Tass) Listi so priobčili naslednje uradno poročilo ministrstva notranjih zadev:

Varnostni organi in državna policija so odkrili na romunskem ozemlju več terorističnih organizacij, ki se imenujejo »Gibanje narodnega odpora«, »Hajduki Avrama Janku-a«, »Divizija črnih bluz« in »Diverzijska skupina Helene Basara-beanu«. Vse te organizacije so bile medsebojno povezane in imele en vodilni center.

Na osnovi natančne preiskave in dokumentiranih podatkov je vlada sklenila aretirati vodilne člane teh organizacij. Operacije so se pričele 27. maja in se nadaljujejo do danes. Do sedaj so bili aretirani naslednji: general Aurel Aldea, bivši načelnik tajne obveščevalne službe odvetnik Alexandrescu, polkovnik Plesnila, general Mosiu, bivši poveljnik bataljona »Juliu Maniu« Gabriel Olteanu, uslužbenca ameriške misije v Romuniji Elvira Olteanu in bivša Antonescujeva tajnica Helena Besaradeanu. Policija išče še Boska Malina, voditelja železnice garde in Goratia Komanecia-a, uslužbenca britanske misije Manikatida i. dr.

POSLEDNJE VESTI

Italijanska vlada je danes podvela potrebne mere za svečano proglasitev republike. Kakor poroča rimski radio, je Umberto predlagal premijerju de Gasperi, naj bi predal vrhovno civilno upravo, dokler ne bo vrhovno sodišče sporočilo uradnih rezultatov referendumov. Ob priliki monarhističnih demonstracij v Neaplju je bilo več ranjenih, eden pa mrtev.

Sovjetski delegat v Parizu je na včerajšnjem sestanku namestnikov zunanjih ministrov nasprotoval britanskemu predlogu, naj bi se komisija četvorice napotila v severno Afriko in ugotovila želje prebivalcev bivše italijanske kolonije o njihovi bodočnosti. Zunanji ministri se bodo sestali v soboto v Parizu.

Resolucija francoskega ljudskega republikanskega gibanja pravi, da bi bila stranka pripravljena prevzeti odgovornost pod pogojem, če bi postal Bidault predsednik vlade.

Varnostni svet v New Yorku danes ne bo obravnaval poročila pododbora o Španiji, da bi se tako dala prilika angleškemu delegatom, da informirajo vlado.

Izkoristimo dosedanja spoznanja za izboljšanje kulturno-prosvetnega dela v sindikatih

Sindikalne organizacije v Sloveniji so dosegle na kulturno-prosvetnem področju vidne uspehe. Vendar se je v dosedanjem delu pokazalo precej napak, ki ovirajo razvoj kulturno-prosvetnega življenja med našim delavstvom.

Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Slovenije izdaja glasilo »Delavska enotnost« v nakladi 45.000 izvodov. List obravnava sindikalna, organizacijska, politična in kulturna vprašanja, prinaša smernice za delo, opozarja na napake, obvešča delavstvo o pomembnih ekonomskih in političnih dogodkih doma in v svetu. Vse te probleme obdeluje največkrat na tak način, da ni organizator sindikalnih akcij, ampak le registrator dogodkov. Predvsem se ta pomanjkljivost lista kaže pri kulturno-prosvetnem delu. V glavnem prinaša le poročila o tem delu, povsem pa pogrešamo članke, ki bi usmerjali kulturno-prosvetno delo v naših sindikalnih podružnicah. — Tudi poseveča list premalo pozornosti vzgoji delavskih množic v marksistično-leninističnem duhu. Delavski razred je treba seznaniti z marksistično-leninistično teorijo in ga oborožiti s poznavanjem družbene vede. Le ti delavci, ki pozna zgodovinski razvoj družbe in delavskega razreda, bo pravilno razumeli nalogo, ki danes stoji pred njim. — Glavni odbor je izdal »Delavski koledarček« v nakladi 30.000 izvodov, brošuro o delavskih zaupnikih v nakladi 6000 izvodov in pesmarico »Pesem delu« v nakladi 2000 izvodov. Pesmarica prinaša delavske in partizanske pesmi. V pripravi je nova izpopol-

njena izdaja pesmarice ter brošura o Plenumu glavnega odbora Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev.

Kar se tiče izobrazbe sindikalnih funkcionarjev, je dosedaj dovršilo sindikalno šolo v Beogradu 11 tovarišev. Ti tovariši so si pridobili precej znanja, vendar se je pokazalo, da izbira kadra ni bila najboljša. Tako nekateri izmed tečajnikov niso znali popolnoma uveljaviti teoretično znanje v praktičnem delu. Pred kratkim se je začel v Ljubljani prvi sindikalni tečaj za Slovenijo. Tečaj obiskuje 38 tovarišev in bo trajal 1 mesec. Vsak dan imajo redno tri ure predavanj. Predavanja poslušajo lahko tudi tovariši, ki se niso vpisali v tečaj. Na ta način daje vodstvo strokovnih zvez tudi širšim krogom delavcev in nameščencev možnost, da si razširijo svoje znanje.

Sindikalnimi organizacijam še ni uspelo zgraditi kadra dobrih predavateljev za sindikalne tečaje. To je eno izmed najtežjih vprašanj. V Sloveniji zanemarja se nimamo tečaja ali šole za sindikalne predavatelje. Na naših tečajih predavajo tovariši, ki so se v sindikalni šoli v Beogradu posebno usposobili. Seveda je število teh predavateljev zelo majhno.

Večina sindikalnih organizacij v Sloveniji ne posveča dovolj pažnje vzgajanju delavstva v duhu Marxovega, Engelsovega, Leninovega in Stalinovega nauka. Da bi se stanje v tem pogledu izboljšalo, so v našteto posebni politično-sindikalni tečaji, ki bodo na njih še posebej obravnavali leninistično-marksistično te-

priredili naši upodablajoči umetniki v Zagorju. Zagorski rudarji so si ogledali razstavo v izredno velikem številu in so pokazali veliko zanimanja za likovno umetnost. — Napaka v kulturno-umetniškem delu se kaže tudi v tem, da je delo preveč enostransko in premalo množično. Danes je v sindikalnih organizacijah v Sloveniji sicer ogromno število prosvetnih društev, pevskih zborov in igralskih dručin, toda njihovo delo ni našteto in mu manjka smotnost. Tudi je med kulturnimi skupinami posameznih podružnic premalo sodelovanja in povezave. Ponekod igralske družine izmenjujejo gostovanja, nikjer pa ni opaziti tega, da bi z nadarjenimi igralci in pevci gledališke družine pomagale druga drugi. Na tem mestu je treba omeniti prizadevanje po zbližanju in medsebojni pomoči, ki so ga pokazali člani sindikata Sloveškega narodnega gledališča v Ljubljani. Pretekli mesec je gledališki sindikat organiziral dramatski tečaj za gledališke podružnice, ki ga vodijo naši priznani gledališki igralci.

Za kulturno-umetniško delo naših sindikatov je značilna razbitost in neomaknost. Nujno potrebna je koncentracija kulturno-umetniškega dela. V Sloveniji še nimamo reprezentativnega umetniškega društva delavskega razreda Slovenije. S koncentracijo kulturno-umetniškega dela bi se izboljšal gnotni položaj kulturnih društev in — kar je najvažnejše — njihovo umetniško vodstvo. Da se odpravi dosedanja razdrobljenost v kulturnem delu, so v našteto močnejša delavska sindikalna umetniška društva, ki bodo dajala smernice in nasvete manjšim kulturnim društvom. S tem ne bo prenehalo življenje v notranjosti naših podružnic. Podružnice bodo še vedno vir moči za ta društva, društva pa, kjer se bo razvijalo umetniško delo visoke kvalitete, bo lažje podpiralo manjše podružnice v njihovem kult. razvoju.

S PROCESA V NÜRNBERGU

Zločinec Jodl je dal predlog
za množično ubijanje partizanov

Nürnberg, 10. junija. Tass poroča: Na dopoldanskem zasedanju 7. junija je obtoženec Jodl zasliševal namestnik glavnega tožilca ZSSR polkovnik Pokrovski.

Polkovnik Pokrovski je vprašal Jodla, če se nadalje trdi, da se je bavil izključno z vojaško-operativnimi vprašanji in da nikoli ni posegal v politiko. Obtoženec je izjavil, da se s politiko neposredno ni bavil.

Tožilec: »Če se niste bavili s politiko, tedaj si oglejte tale dokument in povejte, če ste ga podpisali?«

Obtoženec pritrdi.

Tožilec: »To je smernica za organizacijo propagande v zvezi z načrtom »Barbarossa«. Ali ni tako?«

Obtoženec: »Da.«

Tožilec je predložil sodišču nato dva dokumenta, ki sta bila izdana s glasno z vrhovnim poveljstvom v zasedenih predelih Koroške in Kranjske o vojaški obveznosti.

»Kot šefu operativnega oddelka vrhovnega poveljstva — nadaljuje polkovnik Pokrovski — vam je moralo biti znano dejstvo, da so pozivali jugoslovansko prebivalstvo v nemško vojsko. Kaj bi rekli o teh dokumentih,

ali ne predstavljajo morda kršitve mednarodnega prava?«

Jodl se je skušal izogniti odgovornosti za navedene dokumente. Velik del vprašanj je sovjetski tožilec posvetil nemškim odredbam, ki se nanašajo na Jugoslavijo.

Naslednji dokumenti pričajo o tem, da je nemško vrhovno poveljstvo organiziralo peto kolono na Poljskem že pred vojno in pošiljalo na Poljsko oficirje za lažnimi potnimi listi. Ob koncu je polkovnik Pokrovski zaslišal Jodla o postopanju hitlerjevcev s sovjetskimi partizani. Tožilec je vprašal obtoženca, kdaj in ob kakšni priliki je na nekem posvetovanju pri Hitlerju izjavil, da ima nemška vojska pravico postopati s partizani kakor ji je drago in da jih lahko kaznuje z raznovrstnim mučenjem: sekanjem rok, nog, obesanjem za noge itd.

Ko Jodl odgovarja tožilcu na to vprašanje, izjavlja, da je na tem posvetovanju pri Hitlerju res dejal naslednje: »Moj firer, to, kar ljudje delajo v borbi, sploh ni napisano.« Nato je tožilec opomnil Jodla, da so nemški vojsaki res sekali glave, roke in noge ter obešali sovjetske ujetnike.

NAJ PESEM O SVOBODI — RAZLEGA SE POVSODI!

Da bi se po vseh večjih in manjših krajih jeseniškega okraja gojila prvenstveno naša nova pesem, pesem zmage in svobode, so se vsi pevski zbori okraja Jesenice združili v okrajni pevski zbor ter si zadali nalogo, tekmovali v gojenju novih pesmi.

Pevsko tekmovaljevo jeseniškega okraja je zaključeno. Za zaključek pa bo priredil dne 16. junija t. l. na Bledu pod geslom: »Naj pesem o svobodi, razlega se povsodi!«

Prvi okrajni pevski dan

Kjer bodo izvedene tekme med posameznimi pevskimi zbori. Ki bodo združene s prvim skupnim nastopom okrajnega pevskega zbora jeseniškega okraja.

Na okrajnem pevskem dnevu se bodo izvajale le naše nove in sodobne pesmi in bo nastopalo okrog 400 pevcev in pevke. Ter jeseniška godba na pihala, ki bo priredila v dopoldanskih urah promenade koncert.

Bled in lepá slovenska pesem, ki je bila skomponirana po žuborenju v potokih prelite krvi naših padlih junakov, vabi bližnje in daljnje, da pohite dne 16. t. m. na naše novo otvoreno letovišče BLEJ.

FRANKIRANJE POSTNIH POSILJK ZA CONO A

Poštna direkcija objavlja, da morajo biti poštni posiljke za cono A frankirane kot za inozemstvo. Tako znaša pristojbina za navadna pisma do teže 20 gramov din 5.—, za priporočena pisma do teže 20 gramov din 12.—, navadne dopisnice din 3.—, priporočene dopisnice din 10.—.

DNEVNE VESTI

Druga javna produkcija Glasbene šole bo v četrtek 13. t. m. ob 18. uri v mali filharmonični dvorani. Izvajale se bodo skladbe za klavir, violino i. dr. Vabljeni so starši, učenci in prijatelji mladine. Sporedi, ki veljajo kot vstopnice, so naprodaj v Matični knjigarni po 10 din in dajške po 5 din. Narednja produkcija bo v soboto 15. t. m.

Stanovanjski odsek MLO za okrajno mesto Ljubljana sporoča, da so uradne ure za stranke izključno samo ob ponedeljkih, sredo in petkih ob 10. do 13. ure dopoldne. Zaradi preobilice dela, ki ga imajo referenti opazujemo stranke, da se točno drže uradnih ur.

Litija. V četrtek 13. t. m. bo pod okriljem Litijske ljudske univerze ob 20. uri zvečer v Domu ljudske prosvete predaval tov. Edvard Koebe, podpredsednik SNOS-a, ki se je nedavno vrnil s potovanja po Sovjetski zvezi. Predaval bo o vtihih življenju in delu v ZSSR. Predavatelj bo odgovarjal na stavljenja vprašanja. Na predavanju so vabljeni vsi. — Odbor ljudske univerze v Litiji.

Iz Skofje Loke, Sentiakobsko gledališče iz Ljubljane gostuje v nedeljo 16. t. m. ob 20.15 v Skofji Loki v kulturnem domu (bivšem prosvetnem domu). Uprizorili bodo Jurčič-Levstikovo tragedijo v 7 slikah »Tugomer«, s katero so Sentiakobčani na domačem odru in na gostovanjih dosegli izredno lep uspeh. Vse predstave so bile razprodane. Na to gostovanje Sentiakobškega gledališča opozarjamo vse obiskovalce v Skofji Loki. Predprodaja vstopnic v trgovini Savnik, Zg. trg.

Nekaj navodil za preprečenje črevesnih nalezljivih bolezni

Poletje je doba, ko se najpogostejše pojavljajo črevesne nalezljive bolezni, tifus, paratifus in griža. Od leta 1941. se v poletnih mesecih pojavlja prav pogosto tudi driska, ki kaže po znakih in načinu nastanka izrazito nalezljiv značaj. Nenadna vročina, obložen jezik, glavobol, omotica, bolečine v udih in trebuhu, bruhanje in proliv so znaki tega obolenja, ki kaže v prvem trenutku značaj griže, more pa včasih alčiti tudi zakonom bolezni, ki so običajni pri tifusu.

Tifus, paratifus, griža in vse vrste nalezljivih drisk imenujemo tudi boleznit nečistoče. Nastopajo in širijo se v večji meri samo tam, kjer splošne higijenske razmere niso ugodne, kjer prebivalstvo ne pazi dovolj na osebno čistočo, čistočo stanovanj, hlevov, dvorišč in okolice hiš, kjer preiskrba s pitno vodo ni higijenska, kjer muhe prenašajo okužbo iz odpadnih odpadkov, gnojšč in nehiigijenskih stranišč tudi v zdrave in čiste hiše.

Povzročitelji teh bolezni pridejo z okuženo vodo in hrano v prebavila, kjer se bolezen razvija. Umazane, okužene roke, nehiigijenska priprava in shranjevanje jedil, pristop okuženega prahu, možnost okuženja živil po muhah, miših in drugih živalih, uživanje a svežo gnojnico zalivano presne zelenjave, z umazanimi rokami okuženega sadja, hlajenje piščal in živil z naravnim ledom iz umazanih bajerjev, celo kopanje v onesčiščeni kopalni vodi more povzročiti okužbo.

Čeprav ni v Ljubljani in v bližnji okolici nikake epidemije tifusa ali griže, nas poedini primari, predvsem primeri nalezljive driske silijo k opozoritvi vsega prebivalstva, da nujno pazi na osebno čistočo, čistočo stanovanj in njih okolice, predvsem na čistočo stranišč, hlevov in obratovanje z živali. Socialno zdravstveni odsek opozarja na nujnost natančnega čiščenja kozarcev in pribora v javnih lokalih. Navadite otroke, da pred vsako jedjo umijejo roke in dajte jim sami dober zgled. Pijte le vodovodno vodo, vodo nesigurnih vodnjakov pa šele po predhodnem prekuhanju. Sumljiva je voda onih vodnjakov, ki niso tesno zgrajeni, se ob njih pere in niso 10 m oddaljeni od gresnic, gnojšč, hlevov, odpadnih jarkov in more dozevnica spirati v nje nesnago bližnje okolice.

Posebno na izletih bodite previdni in ne pijte vode vsakega studenca ali vodnjaka. Če vode ne morete prekuhati ali si napraviti čaja, oz. podobne pijače, uporabljajte razkuževalne tablete, ki ste jih dobili in jih že dobite v UNERA-inih paketih suhe hrane. Dve, pri bolj sumljivi vodi do 4 tablete se raztopi v steklenici ¾ do 1 l

Politični zaporniki in zapornice, iz časa nemške okupacije, ki so bili poslani na prisilno delo v taboriščih Ribnice in Zlebiču, bodo napravili v nedeljo, 16. junija izlet v Ribnico. Polovična železniška vozna je dovoljena. Hrana in pribor naj vsakdo vzame s seboj. Za kosilo bo prekrbljeno v Ribnici. Prijave sprejema Putnik do 14. t. m. Poleg želez. voznega listka dobi vsakdo objavo za polovično voznino. Odhod vlaka iz Ljubljane ob 4.48, povratek iz Ribnice ob 16.14. Udeleženci izstopijo v Zlebiču, od tam izlet k Sv. Ani in v Ribnico. Namen izleta je obnova prijateljskih stikov. Vabljeni so tudi sorodniki in svoji bivši zaporniki.

Ne bomo pozabili, da bo v nedeljo 16. t. m. Sentiakobski semeni v starinskem delu Ljubljane. Na Sentiakobskem trgu bo dopoldne promenadni koncert, popoldne pa od štirih do polnoči velika ljudska veselica. Prireditelj naj bo v prijetno razvedril Ljubljance, obenem pa naj ustreže velikemu socialnemu namenu. Zato bomo v nedeljo z veseljem obiskali Sentiakobski semeni!

Poroka. V soboto sta se poročila tov. Nada Skobernetova iz Dolskega pri Sonovem in tov. Leo Likar, elektrotehnik rajbenburške elektrarne. Oba sta v narodno osvobodilni borbi pripadala partizanskim enotam na Bohorju. Poročni priči sta bila nevestin brat major Stanko Skoberne in ženinin brat Lado Likar. Mademu paru iskreno čestitke!

KONCERTI

OKROŽNI MLADINSKI PEVSKI KONCERT V CELJU

V Celju bo 29. junija koncert mladinskih pevskih zborov iz vsega okrožja. Nastopilo bo 300 do 3000 pevcev.

Zbori se vneto pripravljajo za veliko pevsko manifestacijo. Pred skupnim koncertom v Celju bodo nastopili zbori še v svojih okrajih, kjer bodo poleg skupnih pesmi za celjski koncert izvajali še svoj okrajni program.

Prvi okrajni koncert se je vršil 30. maja v Zalcu za zboro od Petrovč do Letuša in je nastopilo 600 otrok. Za ostale zbere celjskega okraja bo nastop 16. junija v Laškem. Istega dne bodo pili zbori šmarškega okraja in sicer v Rog. Slatini. 23. junija pa bodo pevski nastopi v Trbovljah, Šoštanju in Konjicah za zboro iz teh okrajev.

Po teh koncertih pa se pripeljejo številni mladi pevci v Celje, da zapoje naše lepe narodne in partizanske pesmi.

JAVNA BORZA DELA

Pri obnovi naše živinoreje so nam potrebni 3 hlapeci, ki imajo veselje do kmečkega dela in živali.

Naši obrtniki potrebujejo za obnovo naše industrije in gospodarstva 1 orožnega ključavnarja in 1 strojnega tehnika.

Za napravo opreme in lesnih izdelkov potrebujemo 1 modelnega mizarja z daljšo prakso.

Za gradnjo ceste Log-Brezovica potrebujemo 10 tesarjev. Hrana in stanovanje preskrbljena. Interesenti naj se javijo takoj gradbenemu vodstvu »Gradis« v Logu pri Brezovici.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

V LJUBLJANI

Drama

Sreda, 12. junija ob 20: Torkar: »Velika preizkušnja«. Red Sreda.

Četrtek, 13. junija ob 20: Gorbatov: »Mladost očetova«. Red B.

Petek, 14. junija ob 20. uri: Gorbatov: »Mladost očetova«. Sind. abonma. Red SC.

Sobota, 15. junija ob 20: Torkar: »Velika preizkušnja«. Sind. gled. sobota. Red SA.

Nedelja, 16. junija ob 20: Goldoni-Rupel: »Primorske zdrahe«. Izven. Znižane cene.

Opera

Sreda, 12. junija ob 20: Puccini: »Madame Butterfly«. Red C.

Četrtek, 13. junija ob 20: Verdi: »Rigoletto«. Red Četrtek. Gostuje Stanoje Janković, član beogradske opere.

Petek, 14. junija ob 20: Rossini: »Seviljski brivec«. Premiera. Red premierski.

Sentiakobsko gledališče

Mestni dom

Nedelja, 16. junija ob 20.15: »Tugomer«. Gostovanje v Skofji Loki v kulturnem domu.

V MARIBORU

Sreda, 12. junija ob 20. uri: Verdi: »Traviata«. Red B.

Četrtek, 13. junija ob 20. uri: Molière: »Tartuffe«. Red A.

Petek, 14. junija: Zaprt.

Sobota, 15. junija ob 20. uri: V. Pavšič-Bor: »Razgincis«. Predstava za sindikate.

Nedelja, 16. junija: Zaprt. Ob 15. uri: Gostovanje v Močah pri otvoritvi Letnega gledališča Prosvetnega odseka OF Hoče: B. Smetana: »Prodana nevesta«. (V primeru slabega vremena ob 20. uri v gledališču Verdi: »Traviata«. Izven).

V KRANJU

Sreda, 12. junija ob 20: Šurek: »Pesem s cestec. Zadnjič!«

KINEMATOGRAFI

LJUBLJANA, KODELJEVO: Ameriški film »Beli šejka«, tednik. Ob 20. uri. MATICA: Ameriški film »Dajte nam živeti«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15. SLOGA: Češki dokumentarni film »Resnica zmaguje«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

UNION: Ameriški film »Strti okovi«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

LETNI KINO TIVOLI: Ameriški film »La Conga«, tednik. Ob 20.50 in 22. uri.

CELJE, DOM: Ameriški film »Begnica«, tednik. METROPOL: Ameriški film »Citadella«, tednik.

KRANJ: Ameriški film »Quasimodo«, tednik.

MARIBOR, ESPLANADE: Ameriški film »Moj mož detektiva«, tednik. GRAJSKI: Ameriški film »Dama tropskih noči«, tednik.

PTUJ: Ameriški film »Lovci s severa«, tednik.

RADIO

553 m - 223 m - 48 m

DNEVNI SPORED ZA SREDO 12. VI.

6 Česke polke na ploščah — 6.15 Napoved časa, vesti in pregled sporeda — 6.30 — 8 Pesmi in plesi slovenskih narodov — jutranji koncert na ploščah, vmes ob 7.15 napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.30 Ruski zbori na ploščah — 12.40 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.55 Kvarter RL igra lahko in plesno glasbo — 13.30 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda — 13.45 Koncert na harmoniki. Izvaja virtuoz Sarah Konrad — 14 Puccini: Toska — operna fantazija — Leopold: Polonia — potpuri — Rubinstein: Konjski kas — Izvaja Radij. orkester pod vodstvom Uroša Prevorskega — 14.30 Napoved časa in poročila — 14.45 Partizanske in umetne pesmi poje Avgust Živko, spremlja prof. Ksenija Ogrinova (Prenos iz Maribora) — 15 Poizvedbe — 18 Beethoven op. 18 št. 4. Izvajajo člani Trž. godal. kvarteta (Simoneo Baldassar, Samuel Harry, Luzzato Sergio in Gasperini Nereo) — 18.30 Poudna oddaja za mladino — Iljin: Kako je avtomobil shodil, iz knjige: »Zgodbe o rešeh« — 18.50 Bizet: Preludij iz suite Arlečanka — Bizet: Španska podoknica (plošče) — 19 Oddaja Ljudske prosvete — Tone Seliskar: Ljudstvo in knjiga — 19.15 Wieniawskega skladbe za violino in klavir na ploščah — 19.30 Dr. Ozimic Trampuz Lea: Prehrana noseče žene — 19.45 Mali orkestri izvajajo lahko glasbo na ploščah — 20 Prenos kulturno prosvetnega večera beograjskega društva »Bratstvo« iz Uniona — 21 Ura starejše francoske simfonične glasbe: — Berlioz: Fantastična simfonija Vincent d'Indy: Simfonija za orkester in klavir po motivih franc. hribovsko pesmi — 22 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 22.15—23 Za lahko hoč igrata violinist Nikola Petrovič in pianist Bojan Adamič.

Obveščamo vse sodelavce in poslušalce RL, da prenašamo dnevno dopoldne in popoldne razpravo proti izdajalen Draži Mihajloviču in da zato ne moremo odgovorjati, če odpade ta ali ona oddaja. Prosimo pa vse, ki nastopajo, da prihajajo točno k oddajam, kar nam čas procesa ni znan.

Glavni urednik Ivan Bratko, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Naslov uredništva, uprave in tiskarne »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 6. — Telefon 23-62, 23-63, 23-64. — Številka ček. računa 16.960

PROSLAVA MAKSIMA GORKEGA

Društvo za kulturno sodelovanje Slovenije z ZSSR priredi proslavo Maksima Gorkega s sodelovanjem Društva slovenskih književnikov, Narodnega gledališča in Radijskega orkestra, dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer v Dramskem gledališču. Vstopnice od 10 din navzdol bodo na razpolago pri gledališki blagajni. Opozarjamo vse organizacije, zlasti sindikalne na to proslavo velikega socialističnega pisatelja Maksima Gorkega na dan 10-letnice njegove smrti. O programu bomo še poročali.

OBISČITE VSEDRŽAVNO RAZSTAVO Komisije za ugotavljanje vojnih zločinov v Narodnem domu v Ljubljani, ki je odprta nepreklicno samo do 22. t. m. ob 8. do 19. ure zvečer.

Razstava je izredno zanimiva, ker kaže zločinske metode, s katerimi je reakcija po vsej Jugoslaviji poskušala v temnem sodelovanju z okupatorjem z nezasišanimi zločini zatreti narodno osvobodilno gibanje.

Predvsem so na razstavi fotografije, ki prikazujejo sodelovanje Draže Mihajloviča in njegovih četnikov z Italijani in Nemci ter njihove zločine. Na razstavi je poleg dokumentov razstavljenih okrog 800 fotografij.

Razstavo si naj vsakdo ogleda. Prispevki so prostovoljni.

Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njih pomagačev za Slovenijo

RAZGLAS

o odkupu zemljišč za modernizacijo zvezne ceste Jezica—Ljubljana

Ministrstvo za gradnje bo izvršilo odkup zasebnih zemljišč in zgradb za modernizacijo zvezne ceste Jezica—Ljubljana po naslednjem sporedu:

Dne 12. junija 1946, ob 7. uri zjutraj sestane pred kavarno Majcen na Tyrševi cesti za interese k. o. Kapucinsko predmestje, ob 16. uri pred cerkvijo sv. Cirila in Metoda za interese k. o. Sv. Peter I.

Dne 13. junija ob 7. uri pred gostilno Ruski car na Tyrševi cesti za interese k. o. Brinje, ob 16. uri istotam za interese k. o. Stožice.

Ministrstvo za gradnje

UVEDBA NOVIH POTNIŠKIH VLAKOV

8.15. junijem bodo uvedeni naslednji novi potniški vlaki:

1. Na progi Ljubljana—Zagreb, odnosno Ljubljana—Maribor potniški vlak z odhodom iz Ljubljane 9.45, s prihodom v Zidani most 11.25, v Zagreb 14.05 in v Maribor 14.10. V obratni smeri pa bo odhajal vlak iz Maribora 17.45, iz Zagreba 17.15 in Zidanega mosta 20.30 in bo prihajal v Ljubljano 22.10.

2. Na progi Rogatec—Grobello—Celje potniški vlak z odhodom iz Rogatec 8.10, iz Grobelnega 9.25 in s prihodom v Celje 9.47; v obratni smeri pa vlak z odhodom iz Celja 12.24, iz Grobelnega 12.41 in s prihodom v Rogatec 13.40.

3. Na progi Rogatec—Zabok—Krap. Toplice potniški vlak z odhodom iz Rogatec 4.08, 9.18 in 17.24 ter s prihodom v Zabok—Krap. Toplice 5.18, 10.30 in 18.35. V obratni smeri pa potniški vlak z odhodom iz Zaboka—Krap. Toplice 5.45, 12.40 in 19.55 ter s prihodom v Rogatec 6.57, 13.52 in 21.07.

4. Na progi Poljčane—Slov. Konjice mešani vlak z odhodom iz Poljčan 9.49 in 18.50 in s prihodom v Slov. Konjice 10.36 in 19.38 ter s povratkom iz Slov. Konjice 8.32 in 17.00 in s prihodom v Poljčane 9.19 in 17.47. Na progi Slov. Konjice—Zreče pa mešani vlak z odhodom iz Slov. Konjice 10.51 in s prihodom v Zreče 11.11 ter s povratkom iz Zreče 11.27 in s prihodom v Slov. Konjice 11.47.

5. Na progi Slov. Bistrica—Slov. Bistrica mešani vlak z odhodom iz Slov. Bistrice mesto 13.00 in s prihodom v Slov. Bistrico 13.14 ter s povratkom iz Slov. Bistrice 13.30 in s prihodom v Slov. Bistrico mesto 13.44.

6. Na progi Maribor—Pragersko—Čakovec, odnosno Murska Sobota potniški vlak z odhodom iz Maribora 13.00 in s prihodom v Čakovec 15.52, odnosno Mursko Soboto 17.26 ter v obratni smeri z odhodom iz Murske Sobote 10.46, odnosno iz Čakovca 12.00 in s prihodom v Maribor 15.05.

Železniška uprava Ljubljana